

Türkiye'nin Gümrük Birliği Mevzuatına Uyum Çalışmaları: Mevcut Durum ve Uyum Takvimi

5 Mart 2004

Cem Duna: Gümrük Birliği gibi son derece güncel bir konuda bu kadar değerli bir grubun bir araya gelmesinden dolayı TÜSİAD olarak teşekkürlerimi sunarak sözlerime başlamak istiyorum. Gerçekten ekonomimizi bu kadar yakından ilgilendiren bir konuda zannediyorum bugünkü toplantımızda alabileceğimiz teknik bilgiler son derece önemli. Son derece önemli çünkü yaklaşık 8 yıl 3 ay geçti GB'nin hayatımızın bir parçası haline gelmesinden buyana. Hem bu sürenin öncesinde, hem bu süre içerisinde gördüğümüz şey şu oldu: GB ile ilgili olarak yapılan tartışmalar ve değerlendirmeler genelinde ciddi çalışmalar sonucu olmadan sadece inanışlarımız doğrultusunda ortaya çıkan tartışmalar oldu. GB öncesindeki dönemde bu tartışmaların büyük ölçüde siyasi tartışmalar olduğunu gördük. Yani bir siyasi partimizin lideri sırf öbür siyasi partinin lideri bu işi destekledi diye karşısına aldı. Ama bunun tersi de geçerli olabilirdi. Şayet öbür parti iktidarda olsaydı dolayısıyla böyle bir GB'nin kendi niteliklerinden ziyade GB'nin bir siyasi öge olarak kullanılması dönemi yaşadık. Arkasından GB'nin uygulanması dönemine geçildi 1996 Ocak ayından itibaren. Bu dönemde de ciddi araştırmanın, kapsamlı bir araştırmanın genelinde çok güç ulaşılan bir konu olduğunu gördük. Bunlar daha ziyade İKV, TÜSİAD gibi kuruluşlar tarafından yapılan bazı çalışmalar olarak karşımıza çıktı. Dolayısıyla, bugünkü seminerin bu konuda ciddi bir katkıda bulunacağını düşünüyorum.

GB neydi? Nereden ortaya çıktı? Gene tartışılmayan konulardan birisi de bu oldu GB ile ilgili bütün toplantılarda, seminerlerde. Hatta o kadar ki GB kararını okumak bir yana, Ankara Anlaşması'nın dahi kapağını kaldırmamış olan kalemler ve siyasetçilerimiz GB ile ilgili çeşitli fikirler beyan ettiler. Oysa, GB hepimizin çok iyi bildiği gibi, Ankara Anlaşması'nın nihai ve son dönemini oluşturan bir ilişkiler bütünü oluşturuyordu ve Ankara Anlaşması'nın 28'nci maddesine baktığımız zaman görüyorsunuz ki GB'nin tamamlanması yani son dönemin gerçekleşmesi ile birlikte Türkiye AB ile üyelik müzakerelerine başlar diye bir ibare bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle, şu suali sorarak sözlerime başlamak istiyorum. Şayet Türkiye GB'ni tamamlamamış olsaydı Helsinki'den tam üyelik adaylığı statüsünü alabilir miydi zannediyorum üzerinde durmamız gereken soruların başında bu geliyor. Bunun cevabı da benim görüşüme göre hayırdır. Çünkü hukuki bir süreci başlatmadan böyle bir adaylık sürecine sokabilmek, hele hele Türkiye'nin üyeliği konusunda çok da sıcak olmayan bir Avrupa açısından son derece zor bir işlem olurdu düşüncesindeyim. Ne oldu bu geçtiğimiz 8 yıl içinde diye düşündüğümüzde şu suali sormamız gerekiyor. Türkiye, GB'nden ne bekliyordu ve neyi elde etti? Hangi konularda başarılı oldu, hangi konularda başarısız oldu diye bakmamız lazım. Türkiye herşeyden önce GB'ne girmekle ekonomisini büyütmeyi hedefliyordu. Gerçekten de, siz 777.000 km karelik gümrük sahanızı ve 70 milyonluk nüfusunuzu ekonomisi ile birlikte AB tek pazarına eklerseniz tanımı gereği sizin parametreleriniz de o boyutlarda büyümüş olurdu. Dolayısıyla, Türkiye'nin GB'nden birinci hedefi kendi ekonomisinin boyutlarını büyütme idi. Bu bağlamda baktığımız zaman, bunun gerçekten de elde edilmiş bir kazanım olduğunu görüyorsunuz. Bugün Türkiye'nin bu kadar dışa açık bir ekonomik yapıya sahip olması ve İtalya'dan Japonya'ya kadar bir hat çizdiğimiz

zaman buradaki en güçlü sanayi altyapısına sahip bir ülke konumunda olması zannediyorum GB sürecinden büyük ölçüde faydalanılarak elde edilmiş bir kazanımdır. İkincisi, GB ile beraber gelen rekabet unsurundan yararlanmaktır. Çünkü rekabetle birlikte bir rasyonalizasyon, akılcılık ekonomiye giriyor. Rekabet olmayan yerlerde kaynakların yanlış tahsisi ve korumacılık şemsiyesi altında hiç de rakip olamayacağınız konularda ürünleri yaratmaya devam etmeniz gibi bir süreçle karşılaşıyorsunuz ki, bu da son derece yanlış bir ekonomik israf olarak karşımıza çıkıyordu. En azından ithalat ihracat rakamlarına baktığınızda, ithalatın yapısının incelenmesinin sonucu ortaya çıkan şey özellikle GB'nin ilk yılında 3.5 milyar dolarlık yatırım alanının Türkiye'ye gelmesi ve bu yenilenme çabaları diyebileceğimiz şey bu rekabet kaygısının doğrudan bir sonucu olarak karşımıza çıktı. Nihayet, GB'nin üçüncü sebebi de pazarlarımızı korumak kaygısı idi. Şayet Türkiye GB'ne girmese idi o zaman AB pazarının giderek kapandığını ve Türkiye'nin bugüne kadar geleneksel olarak yaptığı ihracatın başka yönle doğru gitmesi zorunlu hale gelecekti bir anlamda. Kaldı ki, hatırlayacak olursak 1996'dan bu yana geçen dönem içinde dünya ekonomisinin karşılaştığı krizler sırasında Türkiye'nin ihracatının sürekli olarak artırabildiği yegane ihracat pazarı, ki her yıl ortalama % 7 artış oranı göstermiştir, AB pazarları olmuştur. Buna mukabil diğer pazarların tümünde hemen hemen geriye doğru gittiğini görüyoruz Türk ihracatının. Dolayısıyla, pazar kaybetmemek kaygısı da üçüncü kaygı olarak Türkiye'nin karşısına çıkıyordu. Nihayet Türkiye'nin dördüncü kaygısı böyle bir sürece girmekteki temel amaçlarından birisi ve belki de en önemlisi ve belki de en başarısız aynı zamanda, kaynak transferleri. Yani GB'ne girildiği zaman diğer örneklerden hareketle beklenen şey çok büyük ölçüde doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının Türkiye'ye yönelmesi idi. Bu olmadı. Bu olmadı bir yana, 1995 yılında yakalanan yabancı sermaye girişim oranları hiçbir zaman tekrar yakalanamadı geçen dönem içinde. Ama bunun sorumlusu da GB değildi. Gerek makro ekonomik istikrarsızlık, gerek siyasi istikrarsızlık Türkiye'de GB'nden beklenen temel faydanın gerçekleşmesini büyük ölçüde engelledi.

GB çeşitli yönlerden eleştirildi. Fakat bence esas eleştirilmesi gereken konularda eleştirilmedi. Bunları da iki başlık altında toplamak mümkündü. Bunlardan birincisi kurumsal. GB ile beraber kurumsal bazı yapılar geliyordu 1.95 sayılı karara bakıldığı zaman. Örneğin, istişare ve ortak komiteler kurulması ve bunlarla birlikte Türkiye'nin karar alma sürecini hiç olmazsa istişari boyutta dahi olsa katılması ve sorunları bu çerçevede çözmesi arzulanıyordu. Bu olmadı. Çünkü gerek Türkiye'deki yönetimler, gerekse AB'nin kendisi GB'ni sanki uzayda bir yerde cereyan eden bir süreçmiş gibi algıladı ve bu komitelere, bu mekanizmalara gerekli değerler verilmediği için de bunlardan gerekli faydalar sağlanamadı. İkincisi, GB ile beraber Türkiye'nin beklediği mali yardımlar konusunda ciddi bir başarısızlık oldu. Hatırlayacaksınız, 1966 yılının Ocak ayında GB yürürlüğe girdi, Şubat ayında Kardak krizi çıktı. Dolayısıyla, Kardak krizi ile beraber Yunanistan'ın AB içindeki rolü nedeniyle Türkiye'nin alması gereken mali yardımlardan hemen hemen hiçbirisi Türkiye'ye yönlendirilemedi. Bu da diğer önemli eksigidir. GB'nin iyi müzakere edilmemiş maddeleri var mıydı? Gayet tabii vardı. Bunları hepimiz biliyoruz. Fakat bunların bütün müzakere sürecinde karşımıza çıktığını da unutmamak gerekir diye düşünüyorum.

Aradan 8 yıl, 3 ay geçti. Varmış olduğumuz nedir, bundan sonra nereye gider diye bakmamız gerekiyor görebildiğim kadarıyla. Bunların başında bugün çok ayrıntılı ve

çok değerli bilgiler elde edeceğiniz üzere teknik eksikliklerin tamamlanması gerekiyor. GB’nde hala tamamlanması gereken bazı unsurlar var. İkincisi ve belki en önemlisi çünkü Türk ekonomisinin % 58’ini kapsayan bir sektörden söz edeceğim. Hizmetler başlığının GB’nin kapsamına alınması için gerekli çalışmaların tamamlanması gerekiyor. Çünkü hizmetler dediğimiz zaman, bankacılık olsun, mali hizmetler olsun, ulaştırma olsun yani hizmetler başlığına giren bütün sektörlerin aynı şekilde GB’nin getirdiği disiplinlerden ve özgürlüklerden yararlanması zannediyorum Türk ekonomisi için ciddi bir eğitim sürecini de beraberinde getirecektir. Nihayet, şunu kabul etmemiz gerekiyor. GB öyle bir noktaya geldi ki, hizmetleri de ekleseniz, teknik eksiklikleri de tamamlasanız artık Türkiye bu aşamadan sonra tam üyeliğe geçmediği takdirde, eksik bir yapı olarak, eksik bir süreç olarak karşımıza çıkacak. Çünkü GB’nin esas amacı olan tam üyeliğe geçişi kolaylaştırma sürecinin mutlaka ve mutlaka önümüzdeki dönemde elde edilmesi ve tam üyelik müzakerelerinin bir an önce başlaması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü aksi takdirde GB ile katedeceğimiz çok da fazla mesafe olduğu inancında değilim.

Ben sözlerimi fazla uzatmayı düşünmüyorum. Çünkü, bu öyle bir konu ki, sonsuza dek üzerinde konuşabilirim. Şunu söylemek gerekiyor. Ekonomi ampirik bir bilim değil. Yani laboratuvar şartları yaratıp, sonra şöyle olursa böyle olur gibi bir sonuç çıkarmak mümkün değil. Ben hatırlıyorum, GB müzakerelerine başladığımız ve sürdürdüğümüz dönemlerde, beni vatan haini ilan etmişlerde. Bu adam sanayiden ne anlar, ekonomiden ne anlar, bu da nereden çıktı. Otomotiv sanayimiz batıyor, böyle rezalet olur mu diye ciddi eleştirilerin hedefi haline gelmiştim. Bugün bakıyorum, bunun tam tersi bir durumla karşı karşıyayız. Yani otomotiv sanayi Türkiye’nin en dinamik sanayi haline geldiğini görüyoruz. Bu, oğün yapılan çalışmaların tam tersi bir sonuç olarak karşımıza çıkıyor. Tekstil sektörü bütünüyle GB’ni destekliyordu. Şimdi acaba bu GB bize fazla da bir fayda getirmedi gibi bir düşüncenin bazen dile getirildiğini duyuyorum. Ekonomi kendi dinamikleriyle daha fazla etkileniyor her zaman. Ama bu süreçten geri dönüş olacağını, yani filmi geri sarmanın da mümkün olmadığını düşünüyorum.

Ben sözlerimi burada noktalayıp, çok değerli konuşmacıların tanıtımına geçeceğim. TÜSİAD Yönetim Kurulu adına katıldığınız için tekrar teşekkür ediyorum.

İkinci konuşmacımız Sayın Asım Barlın. TÜSİAD GB Teknik Mevzuat Alt Çalışma Grubu Başkanı. Kendisini hepimiz çok iyi tanıyoruz. Onun için ben ayrıntıya girmeden sözü hemen Asım Bey’e vereceğim.

Asım Barlın: Değerli konuklar. 2003 yılı itibariyle 8. yılını dolduran GB’nin AB mevzuatına uyumlu bir şekilde işleyebilmesi için yapılan ve halen yürütülen çalışmaların ele alınacağı bu toplantıya hoşgeldiniz.

Küreselleşme ile ekonomik ve ticari ilişkilerin dünyada büyük bir hızla bütünleşme sürecine girdiği bir yüzyılda dünyanın en büyük ve en derin ekonomik bütünleşme modeli olan AB ile gerçekleştirdiğimiz GB esas olarak Türkiye’nin liberal ekonomi kurallarına dünyadaki pek çok gelişmekte olan ülkeden daha önce uyum sağlamasına yardımcı olmuştur. Ne var ki Türkiye’nin GB’nden kaynaklanan ve uygulama aşaması ile birlikte tamamlanmış olması gereken bazı yükümlülükleri halen yerine getirilmemiştir. AB üyeliği hedefinin Türkiye’nin değişmez bir politikası olduğu dikkate alındığında, GB’nin Türk toplumu için anlamı ve eksikliklerin biran önce

tamamlanmasının önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bu düşünceden hareketle, mevzuat uyumu ve uygulamadaki son gelişmelerin değerlendirilmesi ve mevzuattaki eksikliklere yönelik alınması gereken tedbirlerin tartışılmasına yönelik olarak bu semineri gerçekleştirdik. Gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ediyoruz.

GB’nden kaynaklanan yükümlülüklerimizin halen yerine getirilmemiş olması çeşitli çevrelerce artık sıkça dile getirilen bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir dönemde Türkiye’nin aleyhine işleyecek bir sürecin başlamasını engellemek amacıyla ve GB alanında uyumun tamamlanması konusunda daha etkili bir yaklaşım içinde olma çabasından hareketle TÜSİAD bünyesinde GB Teknik Mevzuat Alt Çalışma Grubu’nu kurduk. TÜSİAD olarak bu alandaki sorunlarımızı sizlerle paylaşmayı amaçlıyoruz. Bu çalışma grubu, GB kapsamında yer alan tek pazar, gümrükler ve dış ilişkiler başlıklarında katılım ortaklığı belgesi, ulusal program ve ilerleme raporu çerçevesinde yapılması gereken mevzuat uyum çalışmalarına katkıda bulunacak ve bunların ulusal programda belirtilen zaman dilimleri içerisinde gerçekleştirilmesinin takibini yürütecektir. Yaptığımız çalışma sonucunda malların serbest dolaşımı, GB, serbest bölgeler, serbest ticaret anlaşmaları ve genelleştirilmiş tercihler sistemi konularında mevcut eksiklikler ve bunlara yönelik alınabilecek tedbirler konusunda sizlere kısaca bilgi vermek istiyorum.

2000 yılında yürürlüğe giren gümrük kanunu güven ortamı mantığının yasallaşma zeminini tamamlamak açısından çok önemlidir. Aynı zamanda AB ile hem mantığı, hem yasal uygulamaları tamamlanan belki tek kanundur. Ne var ki, bu kanunun pek çok diğer mevzuatlarla da donatılması gerekmektedir. Kayıtlı bir düzenin kurulması gerektiği, bunun önceliğini oluşturmaktadır. Buna göre AB sisteminde gümrük mevzuatı beyan esasına dayanmaktadır. Türkiye’de ise, buna yönelik uygulamada sorunlar yaşanmakta, işadamları bir dizi evrak kontrolü sürecine tabi tutulmaktadır. Devletin istediği ön izin belgeleri, gümrüklerin ve kontrol birimlerinin istedikleri belgeler gümrük idarelerinin veri kontrolleri gibi. Bu açıdan Türkiye GB’nin getirdiği malların serbest dolaşım haklarını kısıtlayıcı bir yapıya sahip olmaktadır. Bu bağlamda, dahilde kontrollerde yeniden yapılanmaya gidilmesi gerek iş dünyasının çıkarları, gerekse AB mevzuatına uyumda büyük bir önem taşımaktadır. Ne zaman takip sistemi mükellefiyet değişikliklerinde aksamadan ve farklılaşmadan gerçekleştirilebilir ise, o zaman AB mevzuatına uyum sağlanmış olacaktır. Serbest ticaret anlaşmaları ve genelleştirilmiş tercihler sistemi ile ilgili olarak AB ile Türkiye arasında gerçekleştirilen GB taraflar arasında ortak bir dış ticaret politikasının benimsenmesini, bunun gümrük politikası ile uyumlu hale getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu politikayı uygulamak için 1 - 95 sayılı GB kararı çerçevesinde Türkiye’nin AB tarafından imzalanan tercihli ticaret anlaşmalarını imzalaması ve genelleştirilmiş tercihler sistemine uyum sağlaması gerekmektedir. Türkiye bugüne kadar merkezi ve Doğu Avrupa ülkeleri ile çok sayıda serbest ticaret anlaşmaları imzalamıştır. Bazı Kuzey Afrika ülkeleri ile imzalanacak anlaşmalar konusunda ise, müzakereler sürmektedir. Serbest ticaret anlaşmaları Türkiye’ye başta yeni ihracat pazarları yaratması açısından büyük avantaj sağlamakta. Buna ek olarak Türk sanayinin ihtiyaç duyduğu hammadde ve yarı mamullerin daha uygun koşullarla teminini mümkün hale getirmektedir. Ancak, burada karşılaşılan öncelikli sorun AB’nin gerek STA’lara, gerekse Avrupa anlaşması adını verdiği ve kapsamı serbest ticaretin de ötesine giden anlaşmalarla Avrupa bölgesinin dışına çıkan pek çok ülkeyle ticaretinde avantaj sağlamış olmasıdır. Örnek Meksika gibi. AB’nin ticaret politikalarının sürekli değişimi ve üçüncü ülkelerin Türkiye ile anlaşma imzalamakta

isteksiz olmalarının sonuçlarına dikkat çekilmelidir. GB sonrasında akdedilen tercihli ticaret düzenlemelerinin AB ile ortak müzakere edilmesi ve AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı ve yapacağı anlaşmalarda Türkiye hükmünün yer alması bu bağlamda önem taşımaktadır. Bununla birlikte, AB'nin serbest ticaret anlaşmaları ve tercihli ticaret anlaşmaları yaptığı üçüncü ülkelerden gelen ve AB pazarına giren ürünler GB çerçevesinde Türk pazarına serbestçe girebilmekte. Bu durum ticaret sapması ve haksız rekabete yol açmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'nin sözkonusu ülkelerle en kısa zamanda serbest ticaret anlaşması imzalayarak ve müzakere aşamasında olanları tamamlayarak, kendi aleyhine işleyen bu durumdan kurtulması büyük önem taşımaktadır. Türkiye tam üye olmamasına rağmen, GB nedeniyle AB'nin ticaret politikasını uygulama yükümlülüğü altına girmiştir. Dolayısıyla, üyesi olmadığı ve oluşumuna katkıda bulunmadığı Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi'nin kararlarına uymak zorunda kalan Türkiye'nin ileride kendi ticari rejimini de etkileyecek olan serbest ticaret anlaşmaları ve genelleştirilmiş tercihler sistemi çerçevesinde imzalanan anlaşmaların müzakerelerine en azından gözlemci statüsünde katılmasına izin verilmelidir. Malların serbest dolaşımı ile ilgili olarak TSE uygulamalarına ilişkin şikayetler özellikle otomotiv yan sanayi ürünlerinin ithalatında yaşanan sıkıntılar TSE tarafından AB UNB ECE yönetmeliği kapsamında TİP onayı almış ürünlerden TİP onay belgesi, test ispatları gibi belgeler talep edilmesi akreditasyon ve belgelendirme konularında yeterli ilerleme kaydedilmemiş olması, Tekel'in yeniden yapılandırılmasına ilişkin gecikmeler, kullanılmış otomobil ve kullanılmış makine ithalatı konusunda ilerlemenin kaydedilmemesi gibi sorunlar halen devam etmektedir.

Serbest bölgelerle ilgili olarak, Avrupa bünyesindeki serbest bölgeler uygulaması ile Türkiye'deki mevcut uygulamalar arasında temel farklılıklar sorunun özünü oluşturmaktadır. Bunların arasında vergilendirmeye ilişkin farklılıklar başlıca sorun olarak söylenebilir.

Değerli konuklar,

Türkiye'nin GB teknik mevzuatına uyumu sürecinde karşılaştığı bunlara benzer sorunların çözümünün gerek AB üyelik sürecimizdeki olumlu katkısı, gerekse dış ticaretimize getireceği ivme göz önünde tutulduğunda önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

Konuşmamı daha fazla uzatmadan sözü değerli katılımcılara bırakmak istiyorum. Teşekkür ederim.

Nevzat Saygılıoğlu: Konuşmalarımı iki ana eksen üzerine oturtmaya çalışacağım. Bunlardan birisi AB müktesebatına uyumda gümrükler ne yaptı ya da nerede? İkincisi de, teknik mevzuata uyum ya da teknik engeller konusunda bizim konumumuz, durumumuz nedir? Bu konularla ilgili açıklama yapmak istiyorum.

AB müktesebatına uyumla ilgili olarak, biz gümrük idaresi kendimizi mutlu addediyoruz. Kısmen ya da önemli ölçüde olsa ev ödevini yapan bir birim olarak rahat hissediyoruz. Yeni gümrük kanunu ve müktesebatı ile hemen hemen tam uyumlu olduğunu bildiğiniz gibi 2001 ve 2002 ilerleme raporları çok açık bir şekilde ifade etmiş durumda. Yani Türkiye'nin gümrük mevzuatı topluluk mevzuatı ile özellikle önemli ölçüde uyumlu olduğuna ilişkin 2001, 2002 ilerleme raporlarında açık düzenlemeler, hükümler, açıklamalar var. 2003 ilerleme raporuna baktığımızda, gümrük mevzuatının gene uyumlu olduğunu ifade ediyor. İdari kapasitenin

geliştirilmesine, güçlendirilmesine devam edildiğini ve bizim gümrük güvenlik sistemi projesi diye adlandırdığımız projenin işlevsel hale geldiğini ton balığı ihracatının yoğun olduğu iki menşe birimlerinin kurulduğunu, kullanımında önemli oranda artış olduğunu ve öngörülen bazı ülkeleri karşılıklı ideal yardımlaşma anlaşmalarının yapıldığını yine imzalandığını 2003 ilerleme raporu ifade etmiş. Bu son katılım ortaklığı belgesine baktığımız zaman 2005 yılının sonuna kadar bir öncekiyle son ulusal programa göre baktığımızda 18 mevzuatta uyum sağlandığını görüyoruz. Yeni ulusal programa baktığımızda bizim esas belki dikkatimizi çekecek tablo budur. GB'ni ilgilendiren toplam mevzuat adedi 233 tane. Bu 233 mevzuatın 47'si AB ile tam uyumlu, 56'sı uyumu gerektirmeyen düzenleme. Tam üyelik sonrası gereken 20 mevzuat var. Çalışma gerektiren uyumsuz veya uyumu gerekli olan 110 ayrı mevzuat var. Dolayısıyla, bizim bu son ilerleme raporuna göre yeni yol haritamızda 110 mevzuat var. Bu 110 mevzuatın dağılımına bakacak olursak, bunun uyum takvimi 73 tanesi bu yılın sonuna kadar planlanmış. Yani 2004 yılının sonuna kadar planlanan 73 mevzuat var. İlerleme raporunda 2005 yılı sonuna kadar orta vade diye adlandırılan 17 mevzuat var. İnşallah tam üyelik olduğunda 20 mevzuat kalıyor. Dikkat edecek olursak, 90 mevzuatımız var 2004-2005 yılına ilişkin olarak. Bu konular neler diye baktığımızda, gümrük kanunu ve yönetmeliği ile ilgili 4 tane var. Revize kyoto sözleşmesi ile ilgili 8 tane, İstanbul sözleşmesi, eşyanın sınır kontrollerinin uyumlaştırılması sözleşmesi, mevzuat düzenlemeleri ki önemli bir konu. Ortak transit yönetmeliği, ki uygulamasına başladık. Sınıflandırma kararları DİE ile protokol, Pazartesi günü de bu protokolü imzalayacağız. DİE ile Gümrük Müsteşarlığı olarak Pazartesi günü imzalayacağımız bir protokol var. Bu 73 tane 2004 yılında tamamlanması öngörülen mevzuat ekranda gördüğünüz konular. Diğer 17 mevzuat, yani 2005 yılı sonuna kadar tamamlanması planlanan 17 mevzuatta geçici ithalat mevzuatı. Menşe kuralları, uyuşturucu kaçakçılığını önlemede işbirliği protokolleri, karşılıklı ideal yardım anlaşmaları ve elektronik sistem bağlantıları. Bunların içerisinde bazıları uluslararası düzenlemeler olarak TBMM'ne sunulan konulardır. Bunlardan İstanbul sözleşmesi geçici ithalatta kolaylık TBMM Dış İlişkiler Komisyonu'ndan 15 Ocak 2004 tarihinde çıktı. Herhalde bugünlerde genel kuruldan tasvip görmüş olacak. Eşyanın sınır kontrollerinin uyumlaştırılması konusu. O da Meclis genel kurulunda benimsendi. 17 Şubat'ta yasalaştı. Özel karayolu taşıtlarının ithaline dair gümrük sözleşmesi değişikliklerinin onaylanması da yine hem Dış İlişkiler Komisyonu'ndan, hem de Meclis genel kurulundan geçti. 17 Şubat'ta yasalaştı. Onun dışında Meclis'e sunulan ve 15 Ocak 2004 tarihinde Dış İlişkiler Komisyonu'ndan geçen ikili anlaşmalar var. Dışişleri Bakanlığımız bundan sonra ikili anlaşmaların da Meclis'in onayına sunulmasını istemesi doğrultusunda Moldova, Suriye, Kazakistan ve Letonya ile gümrük konularında karşılıklı idari yardımlaşma anlaşmaları Meclis Dış İlişkiler Komisyonu'ndan geçti. Bu vesile ile, fırsat bilerek ifade etmek gerekirse, bizim Gümrük Müsteşarlığı olarak 38 ülke ile karşılıklı idari yardımlaşma anlaşmamız yürürlükte. 24 dolayında ülke ile anlaşma görüşmeleri devam ediyor. Bu uluslararası düzenlemelere ilişkin olarak Meclis'in gündeminde bulunan tasarılar da var. Bunlardan birisi revize Kyoto sözleşmesi. Bu gümrük işlemlerinin basitleştirilmesine ilişkin asgari sınırlar öngören bir düzenleme.

Onların dışında esas olarak altını çizmemiz gereken birkaç konu var. O da gümrük kanunu değişikliği. Şubat 2000 başında yürürlüğe giren 4458 sayılı gümrük kanunu AB'ne uyumda önemli bir adım olmuştur, önemli bir hareket noktası olmuştur. Şimdi bu kanunda değişikliklere gidiyoruz. Kanunla ilgili kurumların kuruluşların görüşlerini aldık. Bakanlıkların görüşlerini aldık. Başbakanlıktan ya dün, ya Pazartesi

bakanlar kurulunun imzasına açılıp, yakın bir tarihte de Meclis'e sunulmuş olacak. Dolayısıyla, gümrük kanunu değişikliği bizim için oldukça önemli bir ara adım olarak ifade edebilirim. Bununla neyi amaçladık? Bir defa AB'ne daha fazla uyumun alt yapısını tamamlamayı amaçladık, formalite azaltmayı öngörüyor, eksi 1615 sayılı kanunla 4458 sayılı mevcut yeni kanun arasında bazı geçiş hükümlerinde uyumsuzluklar, aksaklıklar olmuş. Bunu da doğal görmek lazım. Çünkü TBMM tarihinde bildiğiniz gibi temel kanun niteliğinde görüşülen ilk kanundur gümrük kanunu. Bir paket program olarak sunulduğu için, bölümler halinde benimsendiği için iktidar muhalefet o dönemin birlikte benimsediği bir kanun. O geçiş hükümlerinden ve o günden bugüne uygulamadan kaynaklanan sorunları da gidermek amaçlanıyor yeni gümrük kanunu ile. Gümrük kanunu ile tasarı ile ne öngörülüyor diyecek olursak, örneğin gümrük beyannamelerine elektronik beyannamelere belge eklenmesi uygulamasına son veriyoruz. Belgeyi gümrük idaresi isterse alır. O belgeyi saklayacak, koruyacak olan bizzat ithalatı yapan ihracatı yapan firmanın işletmenin kendisidir. Dolayısıyla, gümrük idaresi ibrazını istediği zaman bir telefon kadar bir mail kadar yakın elektronik haberleşme imkanlarında şunun belgelerini getir demekle önemli bir imkan sağlanıyor. Ekonomik etkili rejimler, dahil ve hariçli işleme gümrük rejimi altında işleme, kontrol altında işleme gibi ekonomik etkili rejimler konusunda AB'ye tam uyumun mevzuatı tamamlanmış oluyor. Uygulama için bir geçiş süreci süresi kanunla öngörülüyor. Özellikle, teminat uygulamasında birtakım indirimli veya sıfır teminat güvenilirliğe ya da belli kriterlere bağlı olmak kaydıyla teminat uygulamasında yeni düzenlemeler kolaylıklar getiriliyor. Antrepo açılmasıyla ilgili gene bazı kolaylıklar gümrük kanunu değişiklikleri arasında yer alıyor. Gümrük kanunu değişikliklerinde şu anda başbakanlıkta olan ve inşallah önümüzdeki günlerde Meclis'e sunulacak olan gümrük kanunu değişikliklerinde gene bu verginin ilginç biliyorsunuz tahakkuku tahsile bağlı bir vergi uygulamasından kaynaklanan birtakım aksaklıklar vardı. Onlar gideriliyor. Para cezalarının yine uygulanması, alınması, tahsili konularında bazı aksaklıklar gideriliyor. Yolcu ve posta eşyasında limitleri aşan kısımlara tek ve maktu vergi alınması konusu ele alınıyor. Bazı ulusal güvenlik istihbarat, emniyet birimleri ile ilgili muafiyet hükümlerinde düzenleme yapılıyor. Bu gümrük kanunu yani bizim önem verdiğimiz ve 1-2 ay içerisinde Meclis'ten gündeme girip, kabul edileceğini umduğunuz bir kanun.

Onun dışında ortak transit sözleşmelerini ve tek idare vergi ile ilgili iki şey söylemek istiyorum. Biliyorsunuz, ortak transit sözleşmesi ortak transit AB'nin önemli düzenlemelerinden biri. Bizim taraf olmamız, davet edilmemize bağlı. Ama bu işle ilgili olarak biz mevzuatımızda, yönetmeliğimizde gerekli değişiklikleri yaptık ve Temmuz 2003 tarihinden itibaren ortak transit yönetmeliği yayınlanarak iki yerde Ankara TIR gümrüğünde ve İzmir'de bununla ilgili bir pilot uygulamaya geçtik. Bu bizim için oldukça önemli bir test imkanı yaratacaktır. Ulusal uygulamamızın NCTS altyapısına kavuşabilmesi için de biz adımlarımızı attık. Geçen yıl ABGS nezdinde de bu konuda girişimlerimizi yaptık. Bunun için gerekli olan şey AB mali yardımlarından yararlanabilmektir. Bu anlamdaki gelişmelerin son derece olumlu olduğunu, benimsendiğini özellikle ifade etmek istiyorum. Projeyi hazırladık, komisyona sunuldu. Komisyondan da benimsenirse ve böylece proje bu yıl içerisinde uygulamaya, projeyi hayata geçirme imkanımız olmuş olur. Bizim gümrük tarifesi dünya gümrük örgütünün ve AB'nin düzenlemeleriyle, kurallarıyla tıpatıp uyumludur. O anlamda bir problem yok. AB sınıflandırma kararlarına ilişkin 2004 ikinci çeyreğinde mevzuata aktarma olacak. Kombine izahnamesinde yine 2004'ün

ikinci yarısında aktarılacağını öngörüyoruz. Tarife cetvelimiz İngilizce'ye çevrilmiş, web sayfası üzerinden tüm kullanıcıların kullanımına sunulmuş durumdadır.

Biz bu mevzuat çalışmalarında açıkça ifade etmek gerekirse, başta kamudaki ilgili kurumlar olmak üzere ilgili sektörlerle, meslek kuruluşlarıyla da gerçekten yakın işbirliği içinde oluyoruz. Dış Ticaret Müsteşarlığıyla, Sanayi Bakanlığıyla, Maliye Bakanlığıyla, ihracatçı birlikleri, odalar birliği, gümrük müşavirleri dernekleri, uluslar arası nakliyeciler derneği bu ve benzeri meslek örgütleriyle gerçekten mutlaka ve mutlaka mevzuat düzenlemelerinde işbirliği yapıyoruz. Size öngördüğümüz ve uygulamaya koyduğumuz iyileştirmelerden birkaç örnek vermek istiyorum. Stratejik değerlendirme ve risk analizi ile ilgili bizim GÜVAS diye adlandırdığımız Gümrük Veri Ambarı Sistemi olağanüstü ciddi bir portal oluşturduk. Çok ciddi bir altyapı oluşturduk. GÜVAS ile biz dakikası dakikasına bütün sıcak işlemlerin süresini, yapanını, kontrolünü yapabiliyoruz. Bu kayıtları sektöre de bugünleri aştığımızda sektör de kendisini kontrol etmiş olabilecek. Yani gerçek bir veri ambarı sistemine ulaştık. Diğer kurumlara da Dış Ticaret Müsteşarlığına, Maliye Bakanlığına, DİE'ne de bunları aktardığımızda performans analizinde bizim için çok ciddi ve önemli bir altyapı olmuştur. Kamunun değişik yerlerinde çalışan biri olarak söylüyorum. Çok ciddi bir teknik altyapı olmuştur. Olağanüstü bir bilgi arşivi oluşmuştur. Risk analizlerinde bizim artık yol haritamız vardır. Uzman arkadaşlarımız sektörel analizler yapıyor. Hemen onları paket program halinde yanındaki denetim elemanlarına aktarıyor, onlar da gerekli operasyona, harekete geçiyor. Gümrük laboratuvar modernizasyonu konusunda mali yardımlar peşindeyiz. Ankara merkezde örneğin 2003 yılı sonunda bir ihaleyi gerçekleştirdik. Aşağı yukarı 5 trilyon liranın üzerinde bir ihaleyi gerçekleştirmiş olduk. GÜMSİS diye adlandırdığımız Gümrük Güvenlik Sistemleri projesinde biz merkezden oturup Habur'u, Kapıkule'yi, Gürbulak'ı, Cilvegözü'nü, Sarp'ı ekrandan rahat izleyebiliyoruz. Hatta istediğimiz köşeye merkezden kamerayı çevirtebiliyoruz. Haberleşme kriptolu haberleşmeye döndü. Haberleşme güvenliği anlamında. Özellikle, Kapıkule'den araç takip sistemiyle kendisine bir alet veriyoruz. Gürbulak'tan, Habur'dan çıkarken yoldan sapıyor mu bunları digital haritadan rahatlıkla izleyebiliyoruz. Bu uygulama başladı. İhbar takip sistemi, plaka okuma sistemi bunları gümrük içinde olanlar arkadaşlarımız gayet iyi bilirler. Ciddi adımlar atıldı.

Almanlarla yaptığımız iki yıllık anlaşma var. AB'nden 1 milyon Euro'luk bir yardımla biz mevzuatın uyumlaştırılması, idari kapasitenin geliştirilmesi ve eğitim altyapısının sağlanması konusunda bir programı, projeyi başlattık. Fiilen başladı, Almanlarla devam ediyoruz. Teknik mevzuata uyum konusunda bildiğiniz gibi teknik mevzuat ülkelerin uygulamakta oldukları zorunlu standartları ve bunların uygulanmasında kullanılan idari yöntemleri ifade ediyor. Bu ticari ve teknik engellerde bu amaçlara ulaşmak için kullanılmakla birlikte, pratikte uluslar arası ticari engelleri ifade ediyor. Teknik mevzuata uyumda amaç, sanayimizin kalite altyapısını yükseltmek, iç ve dış piyasalarda ürünlerimizin rekabet gücünü artırmak, piyasaya güvenli ürünlerin arzı sağlanarak tüketici hakları ve çıkarlarını korumak, ülkemizin dünya pazarları ile entegrasyonunda önemli adımları böylece atabilmiş olmak.

Biz hepinizin gayet iyi bildiği gibi, Gümrük Müsteşarlığı olarak uygulamacı birimiz. Dolayısıyla, teknik mevzuatla ilgili uygulayıcı ya da karar veren koordinatör birimlerin karar birimlerinin kararını uygulayan birimiz. Karar ne kadar isabetliyse, uygulama da o kadar isabetli olur. Bu anlamda uygulamada karşılaştığımız sorunlar

oluyor. Bu sorunları aşabilmek için iki tane küçük önerimiz var. Mevzuat hazırlığında işin uygulamasını bilen bir idare olarak söylüyorum. Mevzuat hazırlığında işin uygulamasını bilen bir idare olarak söylüyorum. Mevzuat hazırlığında gümrük noktasındaki uygulamaların ne olduğunu bilmek lazım. O anlamda bir işbirliğine ihtiyaç var. Teşekkür ediyorum.

Adem Şahin: Türkiye'nin en büyük ve kapsamlı projelerinden biri diyebileceğimiz gümrük birliği mevzuatına uyum çalışmaları mevcut durum ve uyum takvimi ile ilgili yapılanlar ve sonra yapılması gerekenlerin ele alınacağı bu çok yararlı organizasyonda sizlere hitap etmekten onur duyduğumu ifade etmek istiyorum. Bu vesileyle toplantıyı düzenleyenlere teşekkür ediyorum.

Ban sayın gümrük müsteşarımızın bıraktığı yerden bizim bakanlığımız ilgi alanına giren teknik mevzuat uyum noktasından itibaren olan kısmında bize düşenlerle ilgili ne yaptık, ne yapacağız bunları ifade etmek istiyorum.

Değişen dünya düzeninde ülkemizin alacağı konum büyük ölçüde rekabet edebilir bir sanayi ortaya çıkarmakla olacaktır. GB anlaşması ile stratejik bir ittifak yapmış olduğumuz AB'nin teknik mevzuatına uyum hem AB ülkeleri, hem de diğer ülkelerle ticaretimizi belirleyici bir noktadır.

.....esprisine dayalı teknik mevzuata uygun hareket edilmesiyle mümkün olacaktır. Bu açıdan bugünkü mevzuat uyumu konusunun ne denli önemli ve bir o kadar da zorunlu olduğunu vurgulamama gerek olmadığını düşünüyorum. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin çalışmalarını katılım ortaklığı belgesi ve ulusal program çerçevesinde kısa ve orta vadeli hedeflerimiz doğrultusunda yürütmektedir. Bilindiği gibi, 6 Mart 1995 tarihinde imzalanan 1- 95 sayılı ortaklık konseyi kararı yani GB kararı Türkiye ile Avrupa topluluğu gümrük alanları arasında sanayi mallarının serbest dolaşımını üçüncü ülkelere karşı ortak bir ticaret politikasını amaçlamakta ve yine ilgili anlaşma ticarete teknik engellerin kaldırılmasını öngörmektedir. Bu itibarla Türkiye, Avrupa Topluluğu teknik mevzuatına 5 yıl içinde uyacak, bunun gereği olarak standardizasyon, ölçüm, kalibrasyon, akreditasyon ve belgelendirme ile ilgili kurumsal yapılaşma gerçekleştirilecek. Bu dönemde topluluk kurallarına göre belgelendirilmiş mallar herhangi bir engelle karşılaşmayacaktır. Aynı kararın 11'nci maddesi otomotiv sektöründe Avrupa Topluluğu teknik mevzuatına uyum sağlanmasını öngörmektedir. 2 - 97 sayılı ortaklık konseyi kararı ile de ülkemiz tarafından uyumlaştırılacak Avrupa Topluluğu teknik mevzuatı listesi konu başlıkları ve bu konu başlıkları altında direktiflerin ve tadil direktiflerinin numaraları bunların uygulama koşul ve kuralları belirlenmiştir. Burada önemli olan soru, uyumlaştırmadan kimlerin sorumlu olacağıdır. 29 Nisan 1997 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu'nun Türk ürünlerinin ihracatının artırılmasına yönelik teknik mevzuatı hazırlayacak kurumların belirlenmesine ilişkin kararıyla da Avrupa Topluluğu teknik mevzuatını uyumlaştıracak kurumlar belirlenmiştir. Bu çerçevede, teknik mevzuatın Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın görev alanına giren kısmına değinecek olduğumuzda, bakanlığımız motorlu araçlar, tarım ve ormancılıkta kullanılan traktörler, asansörler, ev aletlerinin enerji etiketlenmesi, gaz yakan cihazlar, basınçlı kaplar, makineler, hazır ambalajlama, elektrikli materyaller, tekstil ürünleri, sivil kullanım amaçlı patlayıcılar, kristal camlar, ayakkabıların etiketlenmesi ve araç ve makinelerden yayılan gürültü konularındaki 160 adet AB teknik mevzuatını uyumlaştırmaktan sorumludur. Mevzuat uyumlaştırmada Sanayi ve Ticaret

Bakanlığı'nın geldiği noktaya bakacak olursak, sözkonusu mevzuat arasında bugüne kadar bakanlığımızca uyumlaştırılarak Resmi Gazete'de yayınlanmış olan mevzuatın sayısı 154'e ulaşmıştır. Yani Sanayi ve Ticaret Bakanlığı mevzuat uyumlaştırılmasının % 96'lık bölümünü tamamlamış bulunmaktadır. Uyumlaştırılmış mevzuatın uygulanmasında elbette ki belli bir etkinliği bulmamız gerekecektir. Bizim burada doğruyu yapma konusundaki seçimimiz sektör komiteleri oluşturmak yönünde olmuştur. Bakanlığımız hem üretici temsilcilerinin, hem mevzuatı uygulayıcı yetkili kuruluşları, hem de uygunluk değerlendirme kuruluşlarını tek çatı altında birleştiren sektör komitelerinin kurulmasının uyumlaştırılan teknik mevzuatın etkin işleyişini sağlamak açısından önemli görmektedir. Bu komiteler uyumlaştırılarak yürürlüğe konulan bir düzenlemenin piyasa uygunluğunu gözleyen, aksamaları tesbit eden ve yaptığı toplantılarda öneriler getiren bir fonksiyon icra etmektedirler. 1997 yılında kurulan ve bugüne kadar 63 toplantı gerçekleştiren motorlu araçlar teknik komitesi bu konuda iyi bir örnek teşkil etmektedir. Motorlu araçlar teknik komitesinin ulaştığı başarı üzerine bakanlığımız bu uygulamayı uyumlaştırmanın yapıldığı diğer alanlara yaymaya karar vermiştir. Bu itibarla hazırlanan makine teknik komitesinin oluşumu ve görevlerine dair tebliğ 30 Eylül 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Asansör yönetmeliği kapsamına giren ürünler için sektör komitesi oluşturulmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen tebliğ taslağı hazırlanmış ve görüşe açılmıştır. Elektrik ve elektronik sanayi teknik komitesinin oluşum ve görevlerine dair tebliğ ise, hazırlanmış görüşe açılma aşamasına gelmiştir. Yine 4703 sayılı ürünlerin teknik mevzuatının hazırlanması ve uygulanmasına dair kanun ile 3516 sayılı ölçü ve ayar kanunu kapsamına giren her türlü tartı aleti için tartı aletleri teknik komitesinin oluşumu ve görevlerine dair tebliğ de Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Şimdi sıra, uyumlaştırmanın en önemli unsuru olan uygulamaya gelmiştir. Uygulamada iki önemli konu bulunmaktadır. Uygunluk değerlendirmeleri onaylanmış kuruluşların oluşturulması piyasa gözetimi ve denetimi bu başlıkları oluşturmaktadır. Türkiye'de uygunluk değerlendirme altyapısı ile ilgili olarak bu unsurlardan ilki olan uygunluk değerlendirme konusundaki mevcut altyapının geliştirilerek, AB sistemine uygun hale getirilmesidir. Yeni yaklaşım direktifleri kapsamındaki uygunluk değerlendirmeleri bakanlığımız uyumlaştırdığı yeni yaklaşım kapsamındaki AB teknik mevzuatına atıfta bulunarak onaylanmış kuruluşları belirleyerek görevlendirmek durumundadır. Tarafımızca görevlendirilecek onaylanmış kuruluşların uluslararası düzeyde tanılabilirlik ve güvenilirliklerinden bakanlığımız sorumlu olacaktır. Bu amaçla, bakanlığımızca görevlendirilecek onaylanmış kuruluşların belirlenmesinde AB normlarına uygun objektif ve şeffaf değerlendirme kriterlerine ihtiyaç duyulduğu tesbitinden hareketle bakanlığımız, sözkonusu kriterleri ilgili yeni yaklaşım yönetmelikleri bazında belirleyerek 2003 yılında Resmi Gazete'de tebliğ olarak yayınlamıştır. Yine aynı amaçtan hareketle, Türk Akreditasyon Kurumu ile uygunluk değerlendirme kuruluşlarının değerlendirilmesi ve denetlenmesi hakkında bir protokolü 18 Nisan 2003 tarihinde imzalamıştır. Bu çerçevede, bugüne kadar basit basınçlı kaplar, basınçlı ekipmanlar, taşınabilir basınçlı ekipmanlar, yeni sıcak su kazanları, otomatik olmayan tartı aletleri, makine, asansör, alçak gerilim ve elektro manyetik uyumlu yönetmelikleri kapsamında bakanlığımızca onaylanmış kuruluş başvuruları oluşmuştur. Sözkonusu başvurular değerlendirilmek üzere TÜRKA'ya iletilmiştir. Değerlendirmeleri biten ve bakanlığımızca uygun görülen Türk Loydu Vakfı iktisadi işletmesi basınçlı ekipmanlar yönetmeliği, taşınabilir basınçlı ekipmanlar yönetmeliği, gaz yakan cihazlar yönetmeliği, basit basınçlı kaplar yönetmeliği ve yeni sıcak su kazanları yönetmeliği kapsamında TSE Ürün Belgelendirme Merkezi Dairesi Başkanlığı ise, basınçlı ekipmanlar yönetmeliği,

taşınabilir basınçlı ekipmanlar yönetmeliği, gaz yakan cihazlar yönetmeliği, yeni sıcak su kazanları ve otomatik olmayan tartı aletleri kapsamında onaylanmış kuruluş olarak görevlendirilmek üzere AB Komisyonu'na bildirimini yapılmasını teminen Dış Ticaret Müsteşarlığına iletilmiştir. Diğer yönetmelikler kapsamındaki değerlendirmeler ise devam etmektedir. Bu bağlamda belirtilmesinde fayda gördüğüm bir husus yeni yaklaşım yönetmelikleri kapsamına giren ürünlerin yaklaşık % 80'ninin uygunluk değerlendirilmesi işlemi için bir onaylanmış kuruluşa ihtiyaç duyulmaksızın üretici tarafından teknik dosyasının hazırlanabileceği ve sözkonusu ürünlere "C" işaretini üreticinin kendisinin ilâştirebileceği hususudur. Klasik yaklaşım yönetmelikleri çerçevesinde ise, muayene kuruluşu olmak amacıyla bakanlığımıza yapılan başvurular bakanlığımız ile TÜRKAİ arasında gerçekleştirilen protokolde de belirtildiği şekilde ilgili genel müdürlüklerimizi değerlendirilmekte ve gerekli görüldüğü takdirde teknik incelemeyi yapmak üzere bakanlığımız TÜRKAİ'dan faydalanabilmektedir. Bakanlığımız sorumluluğunda bulunan klasik yaklaşım yönetmeliklerinden motorlu araçlar ile tarım ve ormancılıkta kullanılan traktörlere ilişkin yönetmelikler kapsamında TSE, İstanbul Teknik Üniversitesi, Tarım Bakanlığına bağlı tarım alet ve makineleri test merkezi teknik servis olarak görevlendirilmiştir.

AB teknik mevzuatının uygulamasının ikinci önemli unsuru, sağlıklı işleyen bir piyasa gözetimi ve denetimi sistemidir. Bakanlığımızca halihazırda yürütölen piyasa gözetimi ve denetimi sisteminin AB'ne uyumlaştırılması çalışmaları sürdürölmektedir. Bu kapsamda Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca gerçekleştirilecek piyasa gözetimi ve denetiminin hangi usul ve esaslar çerçevesinde yapılacağını düzenlemek üzere 4700 sayılı kanuna ve 13.11.2000 tarih ve 3529 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulan yönetmeliğe dayanılarak hazırlanan Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca gerçekleştirilecek piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esaslar hakkındaki yönetmelik 2003 yılında Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğe göre bakanlığımızın sanayi genel müdürlüğü, ölçüler ve standartlar genel müdürlüğü ve tüketicinin ve rekabetin korunması genel müdürlükleri uyumlaştırmaktan sorumlu oldukları teknik mevzuatın piyasa gözetimi ve denetiminden de il müdürlüklerimizle birlikte sorumlu olacaktır. Sözkonusu yönetmeliğin 12'nci maddesi uyarınca bakanlığın gerçekleştirileceği piyasa gözetimi ve denetimi politikasını belirlemek, uygulamada genel müdürlükler ve il müdürlükleri arasında eşgüdüm ile karşılaşılan sorunların çözümlenmesini uygulama birliğini sağlamak amacıyla bakanlığımız bünyesinde bir piyasa gözetimi ve denetimi koordinasyon komisyonu oluşturulmuştur. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı piyasa gözetimi ve denetimi stratejisine göre ilk olarak sınaî üretimin yoğunluğuna göre Türkiye çapında 15 tane pilot il müdürlüğü seçilmiştir. Bu il müdürlükleri Ankara, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Bursa, Adana, Samsun, Gaziantep, Konya, Erzurum, Diyarbakır, Kayseri, Mersin, Eskişehir ve Yalova il müdürlükleridir. Bu müdürlükler başlangıçta kendi bölgelerinde piyasa gözetimini gerçekleştirecek, uzun dönemde 81 il müdürlüğü piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinde yer alacaklardır. Bu itibarla bakanlık deneticilerine piyasa gözetimi ve denetimi konusunda eğitim verilmesi hususu önem arz etmektedir. Bakanlığımız gözetimi ve denetimine yönelik olarak ilk hizmet içi eğitimini 22-26 Eylül tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirmiştir. Sözkonusu eğitime 15 il müdürlüğünden toplam 49 denetçi ile bakanlığımız merkez teşkilatındaki tüm denetçilerin katılımı sağlanmıştır. Bu eğitimi müteakip bakanlığımız 2003 yılı sonu itibarıyla elektrikli ekipman, makine, ev aletlerinin enerji etiketlemesi, tekstil ve ayakkabı kapsamında denetimlerine başlamıştır.

Sayın Müsteşarımız özellikle bir konunun altını vurguladılar. Dediler ki, “biz uygulayıcı bir birimiz. Yani teknik mevzuatı uyumlaştıran birimler bize hangi görevi verirlerse veya hangi şekli belirlerlerse biz bunun etkin uygulamasından sorumluyuz.” Biz de bakanlık olarak teknik mevzuatı uyumlaştırmaktan sorumlu bir bakanlığız. Sizlerin de dikkatini çektiği üzere, bizim ilgilendiğimiz konuların ifadesi teknik mevzuatın kendisi gibi teknik seviyede kalmakta. Belki dinlemesi de sevimsizlik taşımakta. Ben sabırla beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Atakan Baştürk: Ben konuşmamda AB standartlara uyum çalışması başlığı altında özellikle yeni yaklaşım direktifleri bağlamında ürün güvenliğinin sağlanması, bu esnada akreditasyon sisteminin yapacağı destek ve biraz da bu sahanın dışında Türk Akreditasyon Kurumu’nun yapması gereken ve yaptığı çalışmalar hakkında bilgi arzedeceğim.

Önümüzde büyük resme baktığımızda, görmekteyiz ki, AB üyeliği için yapılması gereken işler karşımızda durmakta. Bu resmin bir bölgesinde ise, malların serbest dolaşımı dediğimiz şartın sağlanması için üzerimize düşen vazifeler var. Bu bölgede yer alan bir alt unsur ise, ürünlere teknik mevzuatın uyumlu hale getirilmesi. Ürünlere dair teknik mevzuat derken, kabaca bir tasnif yaptığımız zaman standartlar ve teknik düzenlemeler yani ürün yönetmeliklerini görmekteyiz. Piyasa gözetimine dair hususları düzenleyen teknik mevzuatı görmekteyiz ve ürünlerin güvenli olup olmadığını araştırmak için yapılan uygunluk değerlendirmesi çalışmalarını düzenleyen yine teknik mevzuatı görmekteyiz. Ürünlere dair teknik mevzuatın içerisinde bulunduğumuz zaman özellikle uygunluk değerlendirmesi altyapısıyla ilgili cepheye baktığımızda, burada da akreditasyon sisteminin varlığına işaret edilmekte ve AB normlarına göre çalışan bir akreditasyon sisteminin varlığı gereklilik olarak karşımızda durmaktadır. Bu hedefi gerçekleştirmek için yapılan çalışmalar sonucunda 2000 yılında akreditasyon sistemimiz kanuni olarak tarif edilmiş ve fiziki olarak da hayata geçirilme çalışmalarına başlamıştır. Aradan 4 sene geçmiştir. Bu 4 sene zarfında geriye baktığınız zaman gerçekleştirilmiş olan belli başlı kilometre taşlarını görmekteyiz. Bunlardan bir tanesi akreditasyon sisteminin AB ile uyumlu olan kriterler doğrultusunda çalışmasını tanzim edecek olan kurallar manzumesinin standartların ve bir kalite yönetim sisteminin var edilmesidir. Daha sonraki kilometre taşı ise, Avrupa Akreditasyon Birliği’ne Türk akreditasyon sisteminin üye edilmesidir. Bu da 2002 yılı sonunda gerçekleştirilmiştir. O tarihten itibaren Türk Akreditasyon Kurumu Avrupa Akreditasyon Birliği’nin karar verici mekanizmalarında istişari mekanizmalarında oy hakkı sahibi olarak bulunmaktadır. Bundan sonraki önemli kilometre taşımız ise, akreditasyon sistemimizi TÜRKAK marifetiyle uluslar arası tanınabilir kılmaktır. Bu uluslar arası tanınabilirlik için koyduğumuz bir hedef de 2005 yılıdır. Uluslar arası tanınabilirliğin ön şartları bizi böyle bir tarihe doğru mecbur etmektedir. Çünkü uluslar arası tanınabilir bir akreditasyon sistemi yaptığı çalışmalarla, verdiği hizmetlerle belli bir eser ortaya çıkarmış, yani belli sayıda uygunluk değerlendirme kuruluşunu akredite etmiş vaziyette bulunmalıdır. Buna ilaveten, uluslar arası camia ile teknik standartların konu ile alakalı kuralların oluşturulması hususunda teşviki mesaide bulunan bir noktaya ulaşmalıdır. Bu haller sağlandıktan sonra uluslar arası ortamdan yani Avrupa Akreditasyon Birliği’nden intikal edecek olan bir denetleme heyeti bizim burada yapmış olduğumuz çalışmaları gözden geçirecek, bu gözden geçirme çalışmasının olumlu sonuçları üzerine bizleri karşılıklı tanıma anlaşmasına davet edecektir. Bu bahsettiğim süreç hala çalışmaktadır ve 2005 yılı içerisinde tahmin ediyorum ki

alacağımız denetimin başarılı sonuçlarına göre bu karşılıklı tanıma anlaşmasını imzalıyor noktasına ulaşacağız.

Ben burada konuyu biraz daha belli bir noktaya odaklayarak açıklamak istiyorum. O da AB'nin güvenli ürün için istediği altyapının hangi komponentlerden teşkil ettiği ve bu sahada ulaşmış olduğumuz durum. Benden önce konuşan Sayın Müsteşarım Sanayi ve Ticaret Bakanlığı itibarı ile ulaşılmış olan durumu işaret ettiler. Ben de bir kısım tamamlayıcı bilgi ile aynı konuya devam etmek istiyorum.

Güvenli ürün için lazım gelen altyapı unsurlarını ortaya koymak gerektiğinde hepsini bir daire içerisinde toplayacak olursak her şeyden önce bu güvenli ürünlerin neler olduğu ve hangi kamu otoritesi veya bakanlık tarafından takip edilmesi, güvenli ürün olarak piyasaya ulaştırılması gerektiğine dair bir yetki paylaşımı kendini göstermektedir. İlgili bakanlık veya kamu otoritesi belli olmalıdır. Belli ürünlerin güvenliğinden sorumlu olma manasında. Böyle baktığımızda ülkemizde en büyük rol Sanayi ve Ticaret bakanlığımıza düşmekte, Sağlık Bakanlığımızın güvenli ürün için rolü olmaktadır kendi konusuyla ilgili ürünlerle alakalı olarak. Bunun dışında Denizcilik Müsteşarlığı, Telekomünikasyon Kurumu, Çalışma Bakanlığı gibi kuruluşlarımızın da piyasaya güvenli ürün koymak için belli yapılanmaları gerçekleştirmeleri ve bunlardan sorumlu olmaları icab etmektedir. Güvenli ürün için gayet tabii ki ürünle ilgili teknik düzenlemeler hazırlanmalıdır. Bu teknik düzenlemeler ülkelerin kendi işleri değildir. Konuyla ilgili AB direktiflerinin ulusal mevzuata aktarılması ve bu şekliyle teknik düzenlemenin yürürlüğe konulmasıyla mümkün olmaktadır. Teknik düzenlemeler ürünlerle ilgili güvenli olma şartlarını getirmekle beraber, kendi başlarına yeterli olmamakta, muhakkak surette AB standartlarıyla harmonize edilmiş standartlarla desteklenmelidirler. Bu noktada da TSE kuruluşumuz AB'nin Standartlar Enstitüsü kuruluşu olan gerçekleştirmiş olduğu yapmış olduğu standartları alıp, ülkemizde Türk standardı haline dönüştürmek durumundadır, ki burada da büyük ölçüde mesafe katedilmiştir. Daha sonraki hal yeni yaklaşım direktifleri bağlamında baktığımızda, yani "C" işaretlemesi, taşıması mecbur olan ürünler ve bu işaretlemeyle güvenli olduğu gösterilmek durumunda olan ürünler itibarıyla baktığımızda bu "C" işaretleme sürecinde üreticiyi destekleyecek olan, üreticinin yapmış olduğu ürün imal etme çalışmalarında güvenli ürünün ortaya çıkıp çıkmadığı hususunda gerekli ters belgelendirme muayene çalışmalarını yapmak durumunda olan onaylanmış kuruluşların tesbit edilmesi ve bunların başarılı şekilde çalıştıklarının gözetimi konusu gelmektedir, ki burada yine sorumluluk ilgili bakanlık veya kamu otoritesine düşmektedir.

Ürünle ilgili teknik düzenlemeye baktığımızda yine ürünle teknik düzenleme o spesifik ürünle ilgili olarak onaylanmış kuruluşların hangi niteliklere haiz olması gerektiği, nasıl çalışması icap ettiğini de ortaya koyar mahiyettedir.

Daha sonra ürünün piyasada gözetimi konusu gelmektedir. Yani güvenli ürün olarak ortaya çıkarıldığı düşünülen, üreticinin de bir beyanla, hukuki olarak kendisini bağlayan bir beyanla bu durumu tesbit ettiği ürünün piyasada gerçekten ilgili teknik düzenleme ve standartların şartlarını taşıyıp taşımadığının araştırılmasını takip mekanizması. Bir kontrol mekanizması. Bu da ürünün piyasada gözetimi ile gerçekleştirilmektedir. Bu da bir altyapı olarak var edilmelidir, bu altyapının da kurucusu ve işleticisi genellikle o üründen sorumlu olan bakanlık veya kamu otoritesi olmaktadır. Bu taraf yani mavi ile gösterdiğim dairelerdeki altyapı unsurları kamu

tarafının gerçekleştirmesi gereken altyapı unsurlarıdır. Diğer tarafta ise, bu gerçekleştirilen manzume içerisinde güvenli ürünü ortaya koymak durumunda olan üreticinin sorumlulukları gelmektedir. Bunlara baktığımızda üretici ürünle ilgili teknik düzenlemeyi muhakkak gayet güzel bir şekilde anlamış, üretim ortamında bunu tatbik eder vaziyete gelecek bilgilenmeyi ve know-how'ı sağlamış olmalıdır. Keza, aynı şekilde ürünle ilgili teknik düzenlemenin üründen güvenli olması için istediği şartların nasıl sağlanacağı üretim sırasında ürünü hangi metodlarla, hangi proseslerle bu hallerin kazandırılacağı konusunda destekleyici doküman olan harmonize standartları kullanmak ve bilmek durumundadır üretici. Daha sonra bazı tür ürünler için yeni yaklaşım direktiflerine baktığımızda 21 tane ürün yönetmeliği, 21 tane direktif "C" işaretlemesinin olması gerektiğini söylemektedir ürünler üzerinde. Bu ürünlerden de bazıları için üretici onaylanmış kuruluş olarak 2 numaralı altyapı unsurunda gösterilen ve ilgili bakanlık ve kamu otoritesini tesbit ederek AB'ne bildirmiş olduğu kuruluşlarla işbirliği yapma noktasındadır. Bu işbirliği sonucunda onaylanmış kuruluş üreticinin ürününün güvenli olup olmadığına dair gerekli test, muayene, belgelendirme hizmetlerini yaptıktan sonra kendisine verilmiş olan kimlik numarasıyla "C" işaretinin üretici tarafından kullanılması yolunu açmaktadır. Onaylanmış kuruluşla birlikte piyasaya arz öncesi uygunluk değerlendirme işlemleri dediğimiz işlemler yani test, muayene ve belgelendirme işlemleri bitirildikten sonra üreticinin uygunluk beyanı yapması gerekiyor. Ürünün ilgili teknik düzenlemede istenen güvenlik şartlarını sağladığını ve konuyla ilgili harmonize standartlara uyduğunu ifade eden bir beyanla ürünü piyasaya verme mecburiyeti vardır. Bazı ürünler için ise, piyasaya arz öncesi uygunluk değerlendirme işlemlerinde onaylanmış kuruluşa gitmesi gerekmiyor ve üreticimiz piyasaya arz öncesi uygunluk değerlendirmesi işlemlerini doğrudan doğruya kendisinde var olan muayene test ve benzeri kabiliyetleri devreye alarak, ürününün güvenli olduğunu görüyor, buna dair delilleri yaptığı bu çalışmalara dair delilleri sistematik bir şekilde muhafaza ediyor ileride herhangi bir problem olduğu zaman gerekli açıklamaları yapmak üzere. Bu halde onaylanmış kuruluş icap etmemekte ve yeni yaklaşım direktiflerine konu olan birçok üründe de üretici doğrudan kendi başına muayene, test ve benzeri çalışmaları yapmak suretiyle piyasaya arz öncesi uygunluk değerlendirme işlemlerini bitirip, piyasaya ürününü vermektedir. Bu manzume içerisinde acaba Türk akreditasyon sisteminin yeri neresidir? Buna cevap vermek gerekiyorsa, Türk Akreditasyon Kurumu uygunluk değerlendirmesi faaliyetinin bir kalite kontrol faaliyetinin daha değişik ifadeyle belgelendirme, muayene veya test faaliyetinin AB'nin istediği EN 45.000 serisi standartlara uygun mahiyette olup olmadığını yargılayacak olan bir ihtisas gücüdür. Bu hizmetleri veren tarafların talebi üzerine Türk Akreditasyon Kurumu bu denetleme ve yargılama çalışmasını yaparak, bahse konu test, muayene, belgelendirme hizmetinin AB standartlarına uygun olduğunu görür ise oradan bir karar çıkarır. Biz buna akreditasyon kararı diyoruz ve bu hali kazanan tarafa da akreditasyon sertifikası verir. Burada iki hal kendini göstermektedir. Birinci hal gönüllü olarak Türk Akreditasyon Kurumu'na gelen ve kendisinin yapmakta olduğu test, muayene, belgelendirme hizmetlerini akredite ettirmek isteyen kuruluşlara verilen denetim ve akreditasyon, ikinci hal ise, onaylanmış kuruluş onayı olmak için başvuruda bulunan ilgili bakanlık veya kamu otoritesinin TÜRKAK'la yapmış olduğu protokol kapsamında da dosyanın TÜRKAK'a intikal ettirildiği haldir. Burada da biz yine aynı şekilde onaylanmış kuruluş olmak isteyen adayın gelen dosyasının ve bu kuruluş niteliğini yargılayarak EN 45.000 serisi AB standartları karşısında yeterli teknik kapasiteyi ve bir kalite yönetim anlayışını görür isek, bunu bize dosyayı gönderen ilgili bakanlık ve kamu otoritesine bir raporla bildiririz ve onun sonucunda

da bakanlık gerekli işlemi yapar. Yani onaylanmış kuruluşu tayin eder veya etmez. Sistemdeki varlığımız bu şekilde kendini göstermektedir. Bugüne kadar yaklaşık 4 yıllık süre içerisinde yapmış olduğumuz çalışmalarda 75 civarında belgelendirme kuruluşu TÜRKA'ya başvuru yapmıştır. Bunlardan üçte birinin akreditasyon kararı alınmıştır. Kalan kısmının üzerinde akreditasyon için gerekli çalışmalar gelişmekte, süreç devam etmektedir. Belli zaman içerisinde bunların akreditasyonu kararına gidilebilecektir. Diğer taraftan, kalan bir üçte birde ise, başvuru yapmış olmalarına rağmen, bu uygunluk değerlendirme kuruluşlarımızın getirdikleri dosyalardan, bize gösterdikleri hallerden edindiğimiz ilk tesbit bunların AB'nin EN 45.000 serisi standartlarına göre daha biraz mesafe almaları gerekliliğidir. Böyle bir sürecin içerisinde tahmin ediyorum ki, sene sonunda sayısını 50'ye ulaştırmayı hedeflediğimiz akredite edilmiş kuruluşlarla birlikte Avrupa Akreditasyon Birliği'nin kapısını çalıp, geliniz gerekli denetimleri yapınız ve bizim de uymaya zorunlu olduğumuz ISO 17.000 – 11 numaralı standarda uygunluk halini gösteriyorsak gelin karşılıklı tanıma anlaşması imzalayalım halidir, ki bunu da önümüzdeki senenin en büyük hedefi olarak ortaya koymuş durumdayız.

Teşekkür ederim.

Asım Dinç: Teşekkür ederim. Hepimizin bildiği gibi, GB anlaşmasının imzalanmasından sonra ülkemiz yerine getirmek üzere AB'ne bazı taahhütlerde bulundu. Bunlardan en önemlilerinden bir tanesi de AB teknik mevzuatının Türk mevzuatı haline getirilerek, uygulanmasıdır. Teknik mevzuatın Türk mevzuatı haline getirilmesi noktasında görev alan kuruluşlar bellidir. Bunlar ilgili bakanlıklarımız ve kamu otoritesidir. Kuruluşumuzun bu konuda üzerine düşen bizzat direkt olarak düşen herhangi bir sorumluluğu yoktur. Fakat ülkemizde standart hazırlayan, muayene ve test yapan buna müteakip belgelendirme yapan bir kuruluş olması dolayısıyla da bu teknik mevzuatın dolaylı olarak hem içinde hem de uygulayıcılardan birisi olması münasebetiyle bizlere görev düştüğüne inanıyoruz ve ilgili otoriteye de yardımcı olması noktasında bütün kaynaklarımızı, imkanlarımızı seferber eden kuruluştur. Biz kuruluş olarak, bu teknik mevzuatın neresindeyiz ve bu teknik mevzuata uyum noktasında kuruluşumuzu nereye kadar hazırladığımızı ortaya koymak için önce fonksiyonlarımızdan bahsetmek istiyorum. Eğer fonksiyonlarımızı ortaya koyarsak, nerede olduğumuzu da arz etmiş oluruz.

Kuruluşumuzun ana görevlerinden bir tanesi standart hazırlamaktır. Hazırladığı standart ise ülkemizin milli standardı olmaktadır. TSE, standart hazırlama çalışmalarına özellikle 1993 yılında bir politika değişikliği yaparak, farklı bir noktaya taşındı. Milli standart hazırlama görevini bıraktı. Daha ziyade, ülkemizin AB'ne tam üyelik noktasındaki çabalarını görmesi münasebetiyle Avrupa standartları olan sen ve senelik standartlarının birebir Türk standardı haline getirmek üzere çalışmalarını yoğunlaştırdı. GB anlaşmasının imzalanmasından sonra ise, kuruluşumuzda bu tam manasıyla bir politika haline geldi ve şu anda standart çalışmalarımız birebir Avrupa standartlarını alarak Türk standardı haline getirmek ve sanayicimizin de bu standartlar bazında üretim yapmasını teşvik etmektir. Geldiğimiz noktada sen ve senelik standartlarının yaklaşık % 94'ünü Türk standardı haline getirmiş bulunuyoruz. Yeni yaklaşım direktifleri ile ilgili olarak atıf yapılan standartların da 2174 tanesine yakınına şu anda Türk standardı haline getirmiş bulunuyoruz. Yani standart hazırlama çalışmalarımız AB teknik uyumu noktasında başa baş bir noktaya gelmiştir. Aradaki % 6'lık fark ise, biliyorsunuz standartlar sürekli gelişen, tadil ve revizyona uğrayan

dokümanlardır, bu münasebetle % 6'lık bir kısım vardır. Fakat bu aradaki farkı da kaldırmak için standart hazırlayan komitelerimizde şöyle bir karar alındı. Avrupa standartları çıktığı andan itibaren Türk standardı olarak kabul edilip, üretimin emrine verilebilir diye bir karar alındı. Buradaki tek eksik taraf Türkçeye çevrilmesi konusunda bir problem olabilir ama onu da Mayıs itibariyle bitirmiş olacağız. Standart hazırlama çalışmalarımızı da AB'nde tanınabilir hale getirmek üzere de AB standardı teşkilatı olan Sen ve Seneliğe de tam üyelik noktasında başvurumuzu yaptık, ön incelemelerimizi tamamladılar. Büyük ihtimalle Kasım ayı içerisinde TSE Avrupa standartları teşkilatına tam üye olacaktır. Bunu da buradan belirtmek istiyorum.

Diğer bir fonksiyonumuz belgelendirme. Biliyorsunuz TSE sistem belgelendirmesi, ürün belgelendirmesi hizmetlerini yerine getirmektedir ve son yıllarda da özellikle personel belgelendirmesine ağırlık vermekteyiz. Sistem belgelendirmesi faaliyetlerimizi 1989'dan bugüne kadar yapmaktayız. Yapmış olduğumuz hizmetin Avrupa'da ve uluslar arası ilişkilerde ve arenada tanınabilirliğini sağlamak için özellikle Avrupa'nın önde gelen akreditasyon kuruluşlarından olan Hollanda'nın AR..... kuruluşundan sistem belgelendirme faaliyetimizi akredite ettirdik. Tabii ki, kendi milli kuruluşumuz olan TÜRKAK'tan da akredite ettirdik. Personel belgelendirme çalışmalarımızı da yine Avrupa'nın kalite teşkilatından akredite ettirdik. Ayrıca, TÜRKAK'dan da akredite ettirdik. Ürün belgelendirme çalışmalarımızı son aylarda bu konuya yoğun bir ilgi gösteriyoruz. Sebebi yeni yaklaşım direktiflerinin uygulamaya girmesiyle birlikte belgelendirmeyi çeşitlendirdik. Direktiflerin atıf yaptığı belgelendirme çeşitliliğini sağladık. Bu konuda Avrupa'daki anlaşımlarına taraf olduk. Diğer kalan kısımda ise, hem TÜRKAK'a müracaatımızı yaptık onlardan tetkik bekliyoruz, hem de Avrupa'daki akreditasyon kuruluşlarından bir tanesine müracaatımızı yaptık. Sebep vermiş olduğumuz hizmetin tanınabilirlik noktasında herhangi bir problemle karşılaşmamasıdır.

Diğer bir fonksiyonumuz, test ve muayene. TSE 1964'den bugüne kadar test ve muayene hizmetlerini yapmaktadır. Belgelendirme yapan bir kuruluşun mutlaka belgelendirmeye esas teşkil edecek laboratuvar hizmetlerinin olması gerekiyor. Ülkemizde 100'ün üzerinde belgelendirme yapan kuruluşlar var. Fakat baktığınız zaman, bu kuruluşlardan belki yüzde 1 tanesinin laboratuvarları mevcuttur. Fakat TSE kar amacı gütmeyen bir kuruluş olması dolayısıyla özellikle laboratuvar hizmetlerine ağırlık vermiştir. Ülkemizin çeşitli illerinde özellikle İstanbul kalite kampüsümüz, Ankara merkezimiz, İzmir kampüsümüz olmak üzere büyük bir laboratuvar ağı kurmuş ve bu laboratuvarlardan verilen muayene ve test sonuçlarının tanınabilirliğini sağlamak için de akreditasyon işlemlerini tamamlamıştır. Akreditasyon işlemimizi TÜRKAK tarafından tamamladık. Fakat geldiğimiz bugünkü noktada biz bir şeye daha karar verdik. Bu akreditasyon işlemini Avrupa'dan da almak istiyoruz. Müracaatımızı yaptık, Nisan ayının ikinci yarısında laboratuvarlarımızı da Avrupa'daki akreditasyon kuruluşuna akredite ettireceğiz İki maliyete katlanıyoruz. Sebep şu: Vermiş olduğumuz raporun tartışılmaması, ülkemizdeki sanayicimizin laboratuvar hizmeti olarak aldığı hizmetin tartışılmamasıdır. Yoksa dünyada hiçbir kuruluş kendi piyasasında iki akreditasyon maliyetine katlanmaz. Sadece biz tesis olarak katlanıyoruz. Sebep, sanayicimizin önünü açmak için.

Diğer bir fonksiyonumuz kalibrasyon hizmetleridir. Özellikle bu konuda çok iyi olduğumuza inanıyoruz ve sanayicimizin üretimde kullandığı bütün teçhizatın

mutlaka faydalı olabilmesinin kalibrasyon hizmetinin doğru yerden alınması gerekiyor. TSE olarak kalibrasyon hizmetlerimizi Almanya'nın dar kuruluşundan aldık, akredite olduk. Aynı zamanda TÜRKAK'dan akredite olduk. Bununla da kalmadık. Rusya'nın Rostes kuruluşu ile 1993 yılında bir şirket kurarak kalibrasyon hizmeti vermeye başladık. Bunu da Rostes'den akredite ettirdik. Yapmış olduğumuz işlemler ve fonksiyonlar üretime birebir müdahale noktası olması dolayısıyla hizmet satıyoruz. Verdiğimiz hizmetin kaliteli olması, tanınabilir olması esastır. Bu noktada kurum olarak hassasiyetlerimizi ortaya koyuyoruz ve bununla ilgili gayretimizi gösterip, bunu da başarıyoruz.

Teknik uyum noktasına baktığımız zaman, ilgili bakanlıklarımız teknik uyumu koydular, mevzuat haline getirdiler. Fakat bu mevzuatların uygulanması gerekiyor. Uygulamada rol alması gereken aktörler var. Bu aktörlerin de belirlenmesi, tanınabilirliği gerekiyor. Ne yazık ki, şu anda baktığımız zaman bu aktörlerin belirlenme noktasında bir problem yok ama tanınabilirlik noktasında problemlerimiz var. Çünkü TSE akredite olmuş hizmetleriyle bu mevzuatların uygulanmasında uygunluk değerlendirmesi kuruluşu olarak görev talep etmiştir. İlgili otorite incelemesini tamamlamıştır ve kuruluşumuzun uygunluk değerlendirmek kuruluşu olmak üzere ilgili yerlere intikali sağlanmıştır. Tanınabilirlik beklenmektedir. Tanınabilirliğin gecikmesi sanayicimiz için çok önemli konudur. Buradan ümidimiz bu tanınabilirliğin biran önce sağlanmasıdır. Biz kuruluş olarak devletimizin bu noktadaki tesbitinin tanınabilirliğinin ortaya net olarak konması için bize düşen ne görev varsa bunu yapmaya hazırız. Özellikle Nisan ayındaki Avrupa'dan akreditasyon hizmeti satın almamızın ana sebeplerinden bir tanesi de budur. Çünkü devletimizin otoritesinin tanınması gerekiyor ve bu konudaki her türlü maliyete biz katlanabiliriz diyoruz.

Bunun dışında, TSE şu andaki ithalat rejimine göre uygunluk değerlendirmesi hizmeti yapan bir kuruluştur. İlgili Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Sanayi Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş bir kuruluştur.

Uygunluk değerlendirmesi işlemlerinden biraz bahsetmek istiyorum şu andaki rejime göre. Teknik mevzuat 2004 itibarıyla uygulamaya girdi. Rejimi de okursak, AB'nden gelen bütün mallar "C" işareti taşıyorsa herhangi bir kontrole tabi tutulmadan direkt olarak piyasaya arz edilmektedir. Herhangi bir kontrol sözkonusu değil. Bunu özellikle belirtmek istiyorum. Üçüncü dünya ülkelerinden gelen mallar ise, belirli bir uygunluk değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Fakat orada da eğer "C" işareti taşıyorsa sadece teknik dosyasını sunarak ilgili uygunluk değerlendirme kuruluşuna onay almaktadır ve tekrar kontrole tabi tutulmamaktadır. Bu neyi getiriyor? Teknik uyumun direkt olarak ülkemiz tarafından uygulandığının en büyük göstergesidir. Fakat burada bir noktaya daha dikkatinizi çekmek istiyorum sanayiciler olarak. Üçüncü dünya ülkelerin son günlerde yaptığı bazı işlemler var. Ürettikleri mamulleri önce AB piyasasına götürüp, belli bir vergi ödeyerek serbest dolaşım belgesini almakta ve direkt olarak Türkiye'ye oradan gelmektedir. Bu da yorumu size bırakıyorum. Diğer taraftan, uygunluk değerlendirmesi işlemlerinde biz TSE olarak işlemlerimizi gününbirlik yapan bir kuruluşuz. Özellikle, açıklık ilkesini direkt olarak uygulayan bir kuruluşuz. Laboratuvar hizmetlerimizde TSE net'e geçtik ve bütün gümrükçülerimiz, sanayicilerimiz, ithalatçılarımız bize müracaat ettikleri takdirde, kendilerine bir numara veriyoruz ve fonksiyonun işleyişini bizzat kendileri takip etmektedirler. Herhangi bir müdahale olmaması için. Bunu Ankara'da başlattık,

İzmir’de şu anda % 50’sine devam ediyoruz, kampuste de Ocak itibariyle başlattık. İki ay sonra İstanbul’u da tam manasıyla halletmiş olacağız. Hedefimiz ülkemizin milli uygunluk değerlendirme kuruluşlarından bir tanesi olmak, hedefimiz yapmış olduğumuz bu fonksiyonların bütün uluslar arası seviyede tanınabilirliğini sağlamak, hedefimiz AB teknik uyumun ülkemizde tam manasıyla uygulanması ve bize düşen rol almamız gereken noktalarda da aktör olmaktır. İnşallah bunu başarırız.

Teşekkür ederim.

Cemalettin Damlacı: Teşekkür ederim. Esasen bu konuya Sayın Büyükelçim ve Sayın Asım Barlın konuşmalarında değindiler. Ben de onların vermiş oldukları bilgilere ilaveten bazı hususları dikkatinize getirmek istiyorum.

Ortak ticaret politikası adı üstünde ortak bir karar alma mekanizmasını veya ortak bir kararı beraberinde getirir. Bu toplulukta böyle olmaktadır. Toplulukta her konuyla ilgili olarak GB bağlamındaki konularla daha doğrusu malların serbest dolaşımı ile ilgili teknik mevzuatla ilgili her konuda bu mekanizma çerçevesinde hareket edilerek, ortak bir karara varılır. Bunun süreci çalışma gruplarından tutunda ortak komitelerden komisyon ve ortaklık konseyine kadar uzanan bir süreçtir. Ama maalesef Türkiye diğer aday ülkelerden farklı olarak GB kapsamında ortak ticaret politikalarını uygulamak, üstlenmek zorunda olmasına rağmen, bu karar alma mekanizmalarına daha doğrusu toplulukta karar alma mekanizmalarına katılamamaktadır. Türkiye’nin bugüne kadarki yoğun girişimleri sonucu 400 küsur adet komite ve çalışma gruplarından sadece 17’sine iştirak edilebilmektedir ve iştirak edilen bu komitelerde de oy kullanma hakkımız yoktur, sadece gözlemci olarak katılabilmekteyiz. Yine GB bağlamında 1-95 sayılı kararlar oluşturulan bir karar alma ve danışma mekanizması vardır. Bunlar da maalesef işletilememektedir. Bu tabii Türkiye’den kaynaklanmamaktadır. Çoğu zaman Komisyon’dan kaynaklanan sebeplerden dolayı iyi işletilememektedir. Nitekim, oradaki karar alma ve danışma mekanizmalarına baktığımız zaman, bilgilendirme ve Türkiye’nin bilgisine ve görüşüne başvurma gibi bir mekanizma vardır. GB ortak komitesi kurulmuştur ve bu komite daha alt bazda, daha teknik bazda Türkiye’nin GB’nden kaynaklanan sorunları da gündeme getireceği bir ortam olarak, bir mekanizma olarak kurulmuştur ve ayda bir toplanması öngörülmüştür. Ancak, geride bıraktığımız 8 yıl içerisinde sadece 14 defa toplanabilmiştir. Yani ayda bir yerine, yılda 1.5 defa bu komite toplantı yapabilmıştır. En son 28 Ekim 2003 tarihinde 14’ncü GB ortak komitesi toplantısı yapılmış ve müteakip toplantının 10 Mart 2004’de yapılması kararlaştırılmıştır. Bununla ilgili gündem belirledik ve topluluktan şöyle bir teklif geldi. O tarihten bu tarihe kadar gündemdeki maddelerle ilgili herhangi bir gelişme sağlanmadı. Dolayısıyla, bunu ileri bir tarihe erteleyelim. Halbuki bizim karar alma mekanizmalarında bulunmamız konusundaki ısrarlı girişimlerimiz sonucunda, biraz da Türkiye’yi yatıştırmak için bir bilgilendirme toplantıları ihdas edildi. O toplantılar çerçevesinde topluluğun bu söylediğimiz komitelerde veya komite 133’de alınan kararları Türkiye’ye aktarmak için bir platform yaratmıştır. Zaten bu platformda karşılıklı olarak bilgi alışverişi yapılmaktadır. Ama aslolan BUGOG toplantısının yapıp, bu sorunların tartışılmasıdır. Hal böyle iken, maalesef böyle bir gerekçeyle kabul edilemeyecek bir gerekçeyle bunu ertelemiştir. Diğer taraftan bildiğiniz gibi, demir çelik ürünlerinde toplulukla ticaretimiz bir serbest ticaret anlaşması kapsamında yürütülmektedir ve bununla ilgili bir temas kurulu oluşturulmuştur. Yine bunlarla ilgili karşılaşılan sorunların çözümü amacıyla. Bu toplantıyı da 4 Mart’ta gerçekleştirecektik, yine

toplantıyı ertelediler. Sebebi de Türkiye’den yapılan demir çelik ihracatının arttığı, topluluk üreticilerinin bundan şikayetçi olduğu Eurofer topluluk üreticilerini temsil eden dernek dolayısıyla bir anti dumping başvurusu hazırlığı içinde olduğunu, bu toplantının bu aşamada değil de yani soruşturma açılacaksa açıldıktan sonra hatta soruşturma açılmaya değer görülüp, ilan edildikten sonra

..... ondan sonra bunu hayata geçirmek önemlidir. Esasen oradaki savları da yine tamamiyle topluluk çıkarına yönelik. Türkiye’nin içinde bulunduğu veyahut da mevcut durumu iyi değerlendirmeden tek yanlı bakmalarından kaynaklanmaktadır. Biliyorsunuz, 2002 yılında ABD demir çelik ürünlerinde almış olduğu bir tedbire karşılık, AB de almıştı ve Türkiye’nin oraya olan ihracatında % 30 bir düşüş meydana gelmiştir. 2003 yılında Irak savaşı nedeniyle bizim ihracatımız o tarafa yöneldi ve ihracatımızda bir artış meydana geldi. Yani şunu demek istiyorum: Onların iddia ettiği 2003 yılındaki artış aslında 2002 yılında bizim ihracatımızdaki düşüşü telafi eden bir artış olmasına rağmen, bu da kendilerince bilinmesine rağmen, bu şekilde bir yaklaşımla bu toplantıyı da ertelediler. Yani şunu demek istiyorum, bu iş böyle görüşülmeden, konuşulmadan, bu mekanizmalar çalıştırılmadan nereye kadar tam üye olmadan götürebileceğiz açıkçası bu konuda bizlerin büyük endişeleri var. Diğer taraftan, diğer bazı konularda da tabii Türkiye’nin mükellefiyetleri açısından olaya baktığımızda, Türkiye birçok şeyi bugün aday olan daha doğrusu 1 Mayıs itibariyle topluluğu katılacak olan ülkelerin önünde gerçekleştirmiştir. Onlardan daha iyi mesafe katetmiştir. Ortak ticaret politikaları açısından olaya baktığımızda, ortak gümrük tarifesine Türkiye tam olarak uyum sağlamıştır ve her yıl ithalat rejimiyle topluluğun ortak gümrük tarifesinde olan değişiklikler otomatikman yansıtılmaktadır. Diğer taraftan, ithalata yönelik önlemler itibariyle gözetim ve koruma önlemleri itibariyle Türkiye yine buradaki yükümlülüklerini de yerine getirmiş. Hem mevzuatı yürürlüğe koymuştur, hem Çin’den ithal edilen bazı sanayi ürünlerine karşı, hem de tekstil ve konfeksiyon ürünlerindeki kota ve gözetim uygulamalarını üstlenmiştir, trafik sapmasını önlemek amacıyla toplulukla Türkiye arasında. Zaten bu yıl sonu itibariyle bu uygulamalar kalkacaktır. Çünkü DTÖ’nün tekstil konfeksiyon anlaşması bunu öngörmektedir. Ama bugünlerde Amerika’daki bazı özel sektör kuruluşları bunun uzatılması yönünde bazı arayışlar içerisinde. Bununla ilgili olarak, Türkiye ile de temas kurmuşlardır. Gene bu konuyla ilgili olarak bizim AB’nden bize bir bilgi akışı olmadığı için komisyonla temas kurduk. Kendi yaklaşımlarını sorduk ve bu çerçevede farklı birimlerden farklı görüşler aldık maalesef. DTÖ ile ilgili birime sorduğumuzda, bunun geçici anlaşma olduğunu ve bu anlaşmanın bir süresinin bulunduğunu ve bu süre sonunda otomatikman kalkacağını, buna da eğer sektörden böyle bir talep gelse dahi sıcak bakmadıklarını ifade ederken, Eurotext dediğimiz topluluktaki tekstil konfeksiyon üreticileri temsilcilerinin daha çok muhatap olduğu tekstil bölümünden ise bunun konuşulabileceği, tartışılabileceği gibi birtakım mesajlar gelmektedir. Bunun ötesinde, özellikle son zamanlarda Çin Halk Cumhuriyeti’nin sadece tekstil konfeksiyonunda değil, diğer sanayi ürünlerinde de yıkıcı rekabeti karşısında AB’nden özellikle İtalya’nın öncülüğünde “Made in EU” projesi ortaya atılmıştır. Bu çerçevede, AB’nde üretilen ürünler için “Made in EU” etiketlenmesi şartı getirilmesi yönünde bir girişim vardır. Bizim özel sektörümüz bu konuya Türkiye’nin de dahil olması gerektiği şeklinde bir yaklaşım içerisinde. Tabii bunları çok iyi düşünmek lazım. Sayın Büyükelçim bahsetti. 1996 öncesinde tekstil sektörü GB’nden çok ümit beklerken, maalesef topluluğun tekstil bölümü Başkanı o zaman bizim tekstil sektörümüzün bu aşırı beklentilerine açıkçası bir anlam verememişti. Yani böyle 5 milyon dolardan 10 milyon dolara çıkacak hesabını nasıl yapıyorsunuz?

Çünkü sizin topluluğa olan ihracatınızda şu anda kotalı mallar itibariyle sadece birkaç kategoride sıkıntınız var, öbürlerinde yok, ki onlarda da Uzak Doğu ülkeleri yıkıcı bir rekabetle geliyor, kalktığı takdirde zaten onlarla rekabet edeceksiniz. Sizin artsa artsa 800 milyon dolar ihracatınız artış gösterir. Onun dediği oldu, bizim dediğimiz olmadı. Şimdi tabii bu “Made in EU” projesine biz hemen sarıldık ama bizim bir de Turkquality denen bir yaklaşımımız var, bir projemiz var. Dünyada her yerde bunu tartışıyoruz, tanıtmaya çalışıyoruz. Bunları da tabii yan yana koyup, değerlendirmek lazım. Ayrıca, hukukçulara bunu sorduğunuzda, Türkiye topluluğu tam üye olmadığı için komisyon böyle bir şeyi zaten kabul etmez, bu uygulanamaz. Artı, komisyon bunu uyguladığı takdirde, AB uygulamaya kalktığı takdirde de böyle bir şey Türkiye’yi dışarıda bıraktığı için Türkiye’nin menfaatleri açısından da yararlı değil, zararlı olur şeklinde değerlendirmeler yapmaktadırlar. Diğer taraftan, anti dumping mevzuatı ile ilgili olarak da Türkiye kendi mevzuatını uyarlamış ve yürürlüğe koymuştur AB ve DTÖ kurallarına uygun olarak. Ancak, burada yine GB kararının 46 ve 47’nci maddeleri çerçevesinde taraflar bağımsız olarak, rekabet politikasına ilişkin Türkiye tam uyumu gerçekleştirene kadar tarafsız bir şekilde, daha doğrusu birbirlerine karşı anti dumping uygulayabilme hakkını veyahut da sistemini getirmişlerdir. Bu çerçevede karşılıklı olarak anti dumping vergisi uyguluyoruz. Esasında bu konuda rekabet politikaları ile ilgili Türkiye çok büyük bir aşama kaydetmiştir. Yalnız devlet yardımlarını izleme ve denetleme otoritesinin kurulmasıyla bu tamamlanacak. Ama bu bir türlü kuramıyoruz, durmadan el değiştiriyor. En son söz sahibi DPT. Tabii biz zaman kaybediyoruz, menfaatlerimizi kaybediyoruz. Kendi içimizdeki kuvvet veya yetki çekişmesi nedeniyle. Dileriz ki, şu anda Başbakanlığa iletilen bu kanun tasarısı bir an önce onaylanır, yürürlüğe girer ve biz de topluluğa tekrar müracaatımızı yaparız. Artık bu anti dangle ilgili uygulamaları da ortak ticaret politikası çerçevesinde yapalım ve birbirimize karşı hem anti dumping, hem de koruma önlemi uygulamayalım diyecek noktaya geliriz. Çünkü bu konu artık sıkıntı vermeye başladı. Özellikle, son zamanlarda renkli televizyonlarla ilgili AB’nin Türkiye’ye karşı getirmiş olduğu bir uygulama var. Haksız bir uygulama. Bunu defalarca söylememize rağmen, her seferinde garip argümanlar ortaya koymaktadırlar. En son ortaya koyduğu argüman ise, Türkiye ile AB arasındaki GB farklı, AB’nin içindeki tek pazara yönelik GB farklı. Dolayısıyla, bu kapsamda biz bunu uygulayabiliriz şeklinde bir yaklaşım ortaya koymuşlardır. Halbuki sırası geldiğinde teknik mevzuat uyumunda uyumlaştırılmamış alanda topluluk mevzuatının tanınması, üye ülkelerin karşılıklı tanınması ile ilgili hükmü, uygulamayı kabul etmemiz yönünde ısrarcı olmaktadır. Yani topluluk menfaati söz konusu olduğunda biz GB gümrük bölgesiyiz ama Türkiye’nin menfaati söz konusu olduğunda biz maalesef üçüncü ülke gibi değerlendirilmekteyiz. Çünkü aynı proses yapılıyor. Vestel veya Beko firması Çin’den tüp getiriyor. Aynı prosesle televizyon üretiyor. AB’ndeki üretici de Çin’den getiriyor. Ama benim imal ettiğim televizyon oraya girerken vergi ödeyerek giriyor. Fakat bu herhangi bir vergi ödemeksizin piyasaya sürdüğü için ben orada haksız rekabetle ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalıyorum yanlış yorumlamadan. Eğer ben Çin’den doğrudan komple televizyonu getirip, AB’ne gönderseydim o kapsamda bunu almaya hakkı vardı. Yine işlenmiş tarım ürünleriyle ilgili olarak topluluk bu alanı da genişletelim dedi. Biz de genişletelim dedik. Listelerimizi sunduk. Dedik ki, şu mallarda bu alanı genişletebiliriz. Belli bir noktaya geldik, belli bir noktaya geldikten sonra yani bizim bu alanda istekli olduğumuz bir noktayı fark ettikten sonra dediler ki, siz canlı hayvanda askıya aldığınız lisans olayını halledin, sonra bu konuları biz sizinle görüşürüz. Özellikle son zamanlarda taktik bu. Kendi menfaatine olan bir konuyu

çözdürmek için benim menfaatime olacak başka alandaki müzakeremi kilitliyor. Bu da olmaması gereken bir şey. Özellikle, Türkiye gibi demin de bahsettiğim gibi, GB'nden kaynaklanan yükleri kendi imkanlarıyla karşılayan bir aday ülkeye, ki kendi ifadeleriyle eşit şart ve kriterlere sahip olan ülkeye bunu yapmaması gerekir. Çünkü bunlar öyle kolay olmuyor. Bunlar yardımla, bunlar destekle oluyor. Nitekim, 1990 ila 2003 yılları arasında Fair Sappart ve ISPA kapsamında 10 ülkeye, ki yüzölçümleri ve nüfusları aşağı yukarı bizim kadar yapılan yardım hibe şeklinde 29 milyar Euro. Ama Türkiye'ye 1964-2003 tarihleri arasında yapılan yardım 900 milyon Euro'su hibe olmak üzere toplam 3.7 milyar Euro. Yani bir taraftan siz eşit şart ve kriter mükellefiyetini getireceksiniz, bir taraftan arada dağlar kadar mesafe koyacaksınız ve ondan sonra Türkiye'den birçok şey bekleyeceksiniz.

Değerli konuşmacılar demin bahsettiler. Teknik mevzuat ile ilgili olarak yıllarda bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. Belki bazı şeyleri iyi kurgulayamadık, yol haritamızı iyi çizemedik, bizim de kabahatlerimiz var. Ama 1998 yılında diğer aday ülkelerle müzakerelere başlamanın hemen ertesinde 1999 yılında kalite altyapısına destek programını devreye koydular ve bu ülkeleri bu konuda yetiştirdiler. Bize ne zaman yaptılar? 1996 daha doğrusu GB kararında 5 yıllık bir süre yani 2001 başında biten bir süre bize verildi. Bize yardımı 2002'de veriyor. 5 yıl içerisinde üstleneceksin diyor. Ama bu listeyi ben sana 1 yıl sonra vereceğim diyor. Onu da veremiyor. 1.5 yıl sonra veriyor. Yani benim 1.5 yılımı da öyle çalışıyor. Nitekim, en son TBR kapsamında ilaçlar için açılan bir soruşturma var. Bizi sıkıntıya sokuyor. Bizim yapmamız gereken düzeltmemiz gereken şeyler var. Bunu biz ilgili kuruluşlarımızla yüzyüze tartışıyoruz. Ama ulusal programda 2004 birinci yarısı sonu itibariyle bunları taahhüt etmişiz. Bunu beklemek, görmek yerine yani bu nezaketi ya da bu anlayışı görmek yerine, hemen TBR soruşturması açılıyor. Belki o vesileyle biz de bu gerekli yerine getireceğiz ama ben özellikle bir belgeden bahsetmek istiyorum. İnternette ulaşabilirsiniz. 10.2.2004 tarihinde AB'nin 2007-2013 tarihleri arasında taslak bütçesini içeriyor. Orada 27 üyeden bahsediliyor ama 28'nci üye orada yok. 2013 tarihine kadar bu bütçede bize verilen bir perspektif, bir ışık yok. Bu iki konum var serbest ticaret anlaşmalarıyla ilgili olarak. Orada da bize herhangi bir destek verilmedi. Geçen yıl Mayıs ayında Ticaret Bakanları konferansı sırasında Sayın Pascal Lami'nin başlatmış olduğu bir inisiyatif ve Sayın Bakan Kürşat Tüzmen'in yoğun girişimleri sonucu 30 Ekim tarihi itibariyle Fas'ta serbest ticaret anlaşmasını parafe ettik. Ettiğimiz bu anlaşma çerçevesinde, oraya olan fiili ihracatımız açısından % 40'ı nisbetinde ürünleri kapsayan bir mal grubunu anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarih itibariyle sıfırlayacaklar, ondan sonra kalan ürünleri de % 10 ağırlık dilimlerinde indirecekler. 13 Şubat itibariyle de Filistinle serbest ticaret anlaşmasını parafe ettik. Önümüzdeki ay Lübnan, Mısır ve Tunusla yine serbest ticaret anlaşması müzakerelerimiz var. Genelleştirilmiş tercihler sistemi kapsamında ise, % 50 oranında mükellefiyetimizi yerini getirdik. Geriye kalanı da önümüzdeki 2 yıl içerisinde getirmeyi hedefliyoruz. Bu üçüncü ülkelere karşı mükellefiyetimiz. Bizi çok daha fazla sıkıştırmayın zaten dış ticaret açığımız büyüyor. Ama bu konuda da ısrarcı davrandıkları için bunu da bitirmeye çalışıyoruz.

Çok teşekkür ederim.

Mehmet Demirel: Genel olarak serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılan, ülkenin diğer kısımlarından fiziki olarak ayrılan ticari, endüstriyel ve hizmet faaliyetlerinin yapıldığı lojistik merkezler olarak tanımlanabilir. Halen ülkemizde 21

adet serbest bölge bulunmaktadır. Bölgesel olarak bunları hatırlatmam gerekirse Akdeniz Bölgesi'nde Mersin, Antalya, Adana Yumurtalık serbest bölgeleri. Ege Bölgesi'nde Ege İzmir Menemen Denizli serbest bölgeleri. Marmara Bölgesi'nde İstanbul Atatürk Hava Limanı, İstanbul deri ve endüstri, İstanbul Trakya Avrupa, Bursa, Kocaeli ve iki tane de sektörel serbest bölgemiz İstanbul Menkul Kıymetler ve TÜBİTAK MAM teknoloji serbest bölgesidir. Doğu Anadolu Bölgesi'nde Erzurum. Karadeniz Bölgesi'nde Trabzon, Rize, Samsun. İç Anadolu Bölgesi'nde Kayseri. Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde Mardin ve Gaziantep serbest bölgeleri gelişmiş alt yapılarıyla hizmetine devam etmektedir. AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Türkiye ulusal programında serbest bölgeler alanında AB gümrük koduna en geç Türkiye'nin AB'ne üye olduğu tarihte uyum sağlamak üzere uyuma ilişkin kesin takvimin müzakere sürecinde hazırlanarak, AB tarafına iletileceği belirtilmiştir. Ancak, halihazırda 4458 sayılı gümrük kanunu AB gümrük kodunun serbest bölgelere ilişkin hükümleriyle büyük ölçüde paralellik arz etmektedir. Diğer taraftan, bölgelerdeki işlemler 3218 sayılı serbest bölgeler kanunu kapsamında yürütülmeye devam edilmektedir. Serbest bölgeler alanında AB ve Türkiye uygulamaları arasında farklılıkların giderilmesine yönelik çalışmalarda serbest bölgelerin Türkiye'nin ekonomik kalkınmasındaki rolü ve mevcut kullanıcıların kazanılmış hakları korunmaya çalışılmıştır. Bilindiği gibi, AB'nde 31 adet serbest bölge bulunmakta ve bunlardan bazılarında ek muafiyetler ve teşvikler sağlanmış durumdadır. Bu bölgelerden Portekiz'de bulunan Maderya serbest bölgesi halihazırda 2011 yılına kadar bölgesel kalkınmaya destek amacıyla kurumlar ve gelirler vergisinden muaf tutulmuştur ki bu muafiyet süresi Portekiz'in üye olduğu 1986 yılından itibaren hesaplanırsa 25 yılı kapsamaktadır. Kanarya Adaları ve Azor'da da benzer teşvikler mevcuttur. Ulusal programda Türkiye serbest bölgelerinin AB gümrük kodunun 173'ncü maddesinde Hamburg, Kanarya Adaları, Azor ve Maderya serbest bölgeleri için tanınan istisnaların kapsamına alınması amaçlandığı da belirtilmiştir. Bu ısrarlı bir amaç da değildir. 6 Şubat 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5084 sayılı yatırımların ve istihdamın teşviki ile bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki kanunla yapılan düzenlemeler çerçevesinde, ki şu anda 3218 sayılı kanunumuzun sağlamış olduğu en büyük teşvik olan vergisel teşvik sınırlandırılmıştır. Anılan kanun, yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsat almış olan gerçek ya da tüzel kişiler faaliyet ruhsatı süreleri ile sınırlı olmak üzere, 6.2.2004 tarihinde ve bu tarihten sonra serbest bölge kullanıcısı olan gerçek ya da tüzel kişiler ise, sadece üretim ruhsatları kapsamında imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançlar bakımından AB üyeliğinin gerçekleşeceği yılın vergileme dönemi sonuna kadar gelir ya da kurumlar vergisinden muaf olacaktır. Böylece bu aşamada AB üyeliği sonrası bölgelerimiz için vergi teşviklerinin devamını sağlama ve AB pazarına ek avantajlarla girmek isteyen yatırımcıların serbest bölgelerimize yönelmeleri fırsatı büyük ölçüde engellenmiş olmaktadır. Gümrük kanunu ile yapılan uyumlaştırma çalışmalarına rağmen, AB Türkiye serbest bölgeleri arasında gerek 3218 sayılı serbest bölgeler kanunundan kaynaklanan, gerek uygulamalar açısından bazı farklılıklar mevcuttur. Aslında biz uyum olarak AB'nin vermiş olduğu takvimin de önünde gitmemize rağmen, ülkemizin bulunduğu şartlar dikkate alındığında, 3218 sayılı serbest bölgeler kanununun 1985 yılında yürürlüğe girdiği ve kanun koyucunun o günkü amaçlarına bakıldığında normal prosedürümüzü sürdürmekteyiz. 3218 sayılı serbest bölgeler kanununa göre serbest bölgeler gümrük hattı dışında sayılmakta ve serbest bölgelerimiz bir dış ticaret rejimi olarak tanımlanmaktadır. AB'nde ise, serbest bölgeler gümrük bölgesi içinde bir gümrük rejimi olarak kabul edilmektedir. Zaten 4458'le 3218'in çatıştığı nokta bu. Bu iki mevzuatın uyumunun sağlanması açısından

iki müsteşarlık geçtiğimiz günlerde toplantıya başlamış olup, bu sene içerisinde bu uyumlaştırmayı da büyük ölçüde tamamlamış olacağız. Şu anda yürütülen 3218 sayılı serbest bölgeler kanununa göre serbest bölgelerimiz gümrük kontrolü altında bir işleme tabi tutulmazken, AB’nde serbest bölgeler gümrük kontrolü altında işleme tabi tutulup, dahilde işleme belgeleri düzenlenmektedir. Şu anda mevcut serbest bölgelerimizde hariçte işleme rejimi belgeleri düzenlenmektedir. AB’nde gümrük görevlileri serbest bölge işleyişinde her türlü izinlerine verilmesine kadar geniş yetkilere sahipken, şu anda bu yetkiler bizim serbest bölge müdürleri tarafından yapılmaktadır. Özellikle, Güney Asya ve Latin Amerika ülkeleri ile Çin Halk Cumhuriyetinin serbest bölgeleri liberal ekonomik politikalara geçişte bir laboratuvar olarak kullanılmıştır. Bizim de serbest bölgelerimiz aslında kurulduğu bugünden itibaren artan bir ticaret hacmi sergileyerek 16.6 milyar dolara ulaşan bir ticaret hacmini 2003 yılında sağlamış durumdayız. Serbest bölgelerimizde doğrudan yaratılan istihdam ise, 34.500 kişiye ulaşmış durumdadır. Uluslar arası alanda genel eğilim devlet yardımlarında ve desteklerde mali katkıların ve vergisel teşviklerin kaldırılmasına yöneliktir. Pek çok ülkede gerek uluslar arası örgütlerin baskısıyla, gerek kendi kararlarıyla teşvik sistemlerini değiştirmekte ve uluslar arası düzenlemelerle uyumlu mekanizmaları uygulamaya sokmaktadırlar. Bu durumda firmaların ellerinde en önemli avantaj gelişmiş teknolojiyle üretilmiş ürünler ve hizmetleri en seri şekilde alıcılara iletmek olacaktır. Bu gelişmenin doğal sonucu olarak malların, hizmetlerin ve bilginin üretiminin başlangıç noktasından tüketim noktasına kadar verimli şekilde işleyişini, uygulanmasını, depolanmasını, tanıtım ve pazarlamasını tek bir süreç olarak bir araya getiren lojistik kavramı her alanda olduğu gibi, dış ticarete de büyük önem kazanmıştır. Serbest bölgelerde dış ticarete sağladıkları lojistik hizmetlerle tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de cazibe merkezleri haline gelmişlerdir. Bu vesileyle nazik davetiniz için Sayın Başkanım ve de katılımlarınızdan dolayı siz konuklara teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

Şükran Yazıcı: Takriben 2 saattir son derece değerli bilgiler sundu konuşmacılarımız. Roma anlaşmasının GB bölümünü açacak olursak, karşımıza 3 husus çıkar. Gümrük vergilerinin taraflar arasında kaldırılması, üçüncü taraflara ortak gümrük tarifesinin uygulanması, miktar kısıtlamalarıyla eş etkili tedbirlerin kaldırılması. Peki Türkiye’ye dönelim. Biz yaptık mı bunları? Yaptık. Gümrük vergilerini üye devletlere sıfırladık. Ortak gümrük tarifesinin uygulamasına başladık. Miktar kısıtlamalarını kaldırdık. Eş etkili tedbirleri kaldırdık. Peki o zaman biz bugün ne konuşuyoruz? Demek ki, GB’nden farklı bir şeyler konuşuyoruz. Sayın Büyükelçim açış konuşmasında bunu dile getirdi. Çünkü biz 6 ülkeyle masaya GB yapmak için oturmadık. Tam üye olmak için oturduk. Ama üyeliğe giden yolun bir fazıydı GB. Geçiş döneminin kurallarıydı. Biz GB’ne 1996’da başlamadık. Biz GB’ne Ankara anlaşması ve katma protokolle başladık. Bu kavram kargaşasından kurtulalım artık. 1 Ocak 1973’de Türkiye’de resmen ama asimetrik bir şekilde GB başlamıştır. Karşı taraf sanayi ürünlerindeki mükellefiyetlerini yerine getirmiş ama Türkiye geçiş dönemi kullanmıştır. Esasta 12, bazı ürünlerde 22 yıl olan geçiş dönemini biz 23 yıl olarak kullandık ve 1996 başında biz sadece mükellefiyetlerimizi tamamladık. Yoksa gümrük birliğimiz başlamıştı. Peki nedir değişenler, nelerdir bunlar? Geçiş dönemini bitirdik. Ortaklık ilişkimiz 3 dönemden oluşuyordu. Hazırlık dönemi, geçiş dönemi, son dönem. Bu ilişkiyi tamamladığımıza göre oradaki mükellefiyetleri, bazı eksikliklerimiz olmasına rağmen tamamladığımıza göre geçiş dönemi de bitmiştir. Masaya oturup, son dönemin kurallarını ortaya koymamız gerekmektedir. Son dönemin kurallarını ortaya koyan 1 – 95 sayılı ortaklık konseyi kararını kabul ettik.

Peki nereden oluştu bu kararın içindeki bu kadar olay? Bir defa bunun temelini anlamamız gerekiyor. Temel felsefeyi çözemsek neler yapacağımızı tam olarak kestirmemiz çok güç. Temel felsefe neydi? Altılar da bir araya geldiği zaman Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu oluştururken en önemli hedefleri malların serbest dolaşımıydı. O tarih itibarıyla şunu düşündüler: Aramızda gümrük vergilerini kaldırırsak mallar tamamen rahatça dolaşacaktır. Ama bunun dışındaki çevreden sağlığa, tarıma veya diğer alanlara kadar birçok alanda üretimi özellikle ilgilendiren milli mevzuatlar geçerli olacaktı. Ama bir süre sonra özellikle standart kullanımlarında bunların yavaş yavaş sıkıntı yaratmaya başladığı görüldü. Yine Roma Anlaşması 28, 30 prensiplerine aykırı davranışlara gidilmeye başlandığı görüldü. Yani gümrük vergisi dışındaki tarife dışı engel diyebileceğimiz ekstra tedbirler gelmeye başlamıştı. Bunun tek çözüm yolunu ortak mevzuat geliştirmekte gördüler. Bu çalışmalar başlamıştı zaten. Ama en önemli olgu 1970'li yılların sonu ve 80'li yıllarda yaşanan petrol krizleriyle ortaya çıktı. Bu krizlerle dünyadaki tüm gelişmiş ülkeler gibi bu ülkeler de önemli badireler geçirmekteydiler. Ekonomileri alt üst olmuştu. Ekonomilerini düzeltebilmek için dış ticaretlerini disipline etmek zorundaydılar. Dış ticaretin disipline edilmesi ne demektir? Tabii ki ithalatın disipline edilmesidir. İthalatı nasıl engelleyeceklerdi? Çok ciddi standart uygulamalarıyla, teknik engellerle. Komisyon birden bunun farkına vardı. Mallar serbest dolaşamıyordu. Dolayısıyla, daha sonraki çalışmaların sonucu olan beyaz kitap ve bunun akabinde de tek pazar gerçekleşti tek senetle. Neler getirmişti bu? Bir defa ticari, teknik ve mali engeller ortadan kaldırılacaktı. Neydi bunlar? Az önce söylediğim gibi birçok alanda milli mevzuatlar ortak mevzuat haline getirilecekti. İşte bizim bugün üzerinde uzun uzun tartışmaya gayret ettiğimiz teknik mevzuatlar. Ancak teknik mevzuatlar sadece 21 C işaretine sahip olmasını sağlayan yeni yaklaşım direktifleri değildir. Takriben 400'ün üzerindedir. Klasik yaklaşım dediğimiz başka bir boyutu da içerir. Ne olur? 21 mevzuatla sınırlamayalım bu alanı. Birinci alan buydu. Teknik mevzuatların kabulü.

İkinci önemli olay da, ortak ve dış ticaret politikasının kabulüydü. Tabii tek pazarın bu oluşumu otomatik olarakdan 1-95 sayılı ortaklık konseyi kararına yansdı. Çünkü Türkiye'de son dönemine girmişti. Adaylığının son kurallarını yerine getirecek ve üye olacaktı. Hedefimiz oydu. Dolayısıyla, tek pazarın ortaya koymuş olduğu kurallar Türkiye'nin önüne de getirildi. Ancak, ilk önümüze konduğu zaman bu kurallar, ki Sayın Barın konuşmasında 1-95'e getirilen ilave kuralları saydı, onun için ben tekrarlamak istemiyorum. Türkiye şöyle bir tepkide bulundu. "Kusura bakmayın, biz bunları hemen yapamayız, mümkün değil". Peki dediler. Sizi geçiş dönemi verelim ve 5 yıllık geçiş dönemi verilmiştir Türkiye'ye. İsterseniz 5 yıla yayacaktınız bu mükellefiyetleri, isterseniz beşinci yılın sonunda tamamlayacaktınız. O da size bırakılmıştı. Peki neler oldu? Üstünden bir 3 yıl daha geçti. İki ulusal program çıktı. Katılım ortaklığı belgeleri çıktı. Katılım ortaklığı belgesinde bu mükellefiyetler tekrarlanmaya başladı. Neden? Çünkü bir kısmı hem de ciddi bir kısmı yerine getirilememişti. Tamamlanamamıştı. Belki bazıları başlanmıştı, yarım kalmıştı. Özellikle mükellefiyeti tamamlayanlar arasında Gümrük Müsteşarlığımız olduğu için bugün Gümrük Müsteşarımız son derece pembe tablolar çizdi. Haklı tabii ki. Onlar kendi kurumsal yapılarıyla ilgili olan başta gümrük koduna uyum olmak üzere pek çok mükellefiyeti yerine getirdiler. Ama olay o kadar mıydı? Hayır. Neler kaldı geriye ve bunlar niçin önemli? Belirli bir dönemin mükellefiyetleri taraflar arasında bir ilişki var ve siz diyorsunuz ki, evet ben topluluk hukukunu Türk hukuk sistemine adapte edeceğim. Bir aday ülke olarktan artık bizim ilişkilerimiz bunun çok ötesine geçmiştir, biz aday bir ülkeyiz ve tam üyeliğe adım adım giden bir ülkeyiz.

Dolayısıyla, görevimiz topluluk hukukunun Türk hukuk sistemine aktarılması. Teknik mevzuat dediğimiz alanda ne oldu? Daha ilk girişte sadece 3 madde bu konuyla ilgilidir. Uyum gerektirir. Geçen süre zarfında bu konuyu uygulayacak bakanlıklara güç verecek çerçeve kanununu biz 2001 yılında çıkarabildik. Halbuki bu mevzuatlara uyumu 2000 sonuna kadar tamamlamamız gerekiyordu. Gecikmelerimiz oradan başladı. Uyumlaştırma kolay bir olay değildi. Çünkü son derece ciddi teknik mevzuatlar uyumlaştırılıyordu. Terminoloji farklılıkları vardı, üretimle ilgili farklılıklar vardı. Olay, bunları Türkçeye çevirip Resmi Gazete’de yayınlamanız değildi. Bunları hayata geçirmeniz bekleniyordu sizden. Peki hayata nasıl geçireceğiz? Gerekli kurumsal yapıları tamamlayarak. Ama bunlar ciddi kurumsal yapılanmalardı. Biz bu kurumsal yapılanmalara yeterince önem veremedik, gözardı ettik. Devlet kendisinin yapması gereken yatırımlarda sıkıntıya sahipti. Çünkü bütçesel nedenlerle yatırım yapamıyordu. Ama bana kalırsa, özel sektör de gerekli yatırımları yapmadı. Uygunluk değerlendirme kuruluşları, belgelendirme kuruluşları ya da laboratuvarlar geçen bu süre içerisinde acaba kaç özel sektör kuruluşumuz bu alanda ciddi yatırımlar yaptı. Bunu da sorgulamamız gerekiyor. 2001, 2002 yıllarında bu çalışmaları yaparken biz laboratuvara sahip ciddi belgelendirme kuruluşu olabilecek kuruluş arayışı içindeydik, aday yoktu. Çoğu bakanlıklarımız aday bulamıyorlardı. Peki Resmi Gazete’ye aktarmada ne kadar başarılı olduk? Şu anda rakamlar değerlerle sadece % 50’sini aktarabildik Resmi Gazete’ye. Yani daha uyumlaştırma sürecini de tamamlayamadık.

Bir başka konu, milli mevzuatların karşılıklı tanınması. Önemli bir konu. Ama bugünden yarına olabilecek bir konu değil. Bunu başarabilmemiz için muhakkak karşılıklı tanınma mekanizmasını oturtmamız gerekiyor. Bu alanda çalışmamız gerekiyor. Bu görev tabii ki devlete düşüyor. Serbest bölgeler detayı ile anlatıldı. Sayın Genel Müdürüm ayrıcalıklı noktaları da çok net belirtti. Evet şu anda serbest bölgeler konusunda Türkiye’de iki ayrı rejim var. Gümrük kanunundaki hususlar, serbest bölgelerin kendi kanunu. Bunu bir şekilde aşmamız gerekiyor. Fikri mülkiyet hakları. Son derece önemli bir alan. Şu anda çarpıştığımız en önemli konu eczacılık ürünleri. Veri korumasını halledemiyoruz. Sıkıntılarımız olabilir ama tartışmamız gerekiyor. Tek taraflı deklarasyonlarla olayı çözemeyiz. Masaya oturup çözmemiz gerekiyor. Ortaklar böyle anlaşabilirler. Birbirimize rest çekmemiz mümkün değil. Kullanılmış mal ithalatı. Çözemediğimiz konulardan bir tanesi. Biz bunu ikiye ayırıyoruz. Motorlu taşıtlar ve diğerleri diye. Motorlu taşıtlarda Genel Sekreterlik olarak bizim görüşümüz herhangi bir problemimiz yok. Çünkü 1-95 sayılı ortaklık konseyi kararı hazırlanırken Türkiye bildirimde bulundu. Tek taraflı bir bildirimdi. Ama karşıt bildirim gelmedi ve bu kabul edildi. Ama diğer kullanılmış makine ya da mal ithalatında ne yazık ki böyle bir anlaşmamız yok. O zaman masadaki görüşmelerde şunu söylemiştik: “Bize biraz zaman tanıyın. Biz bunu yavaş yavaş düzene sokacağız” Beklediğimiz teknik mevzuatların devreye girmesi. Çünkü siz bu işi teknik mevzuatla hallediyorsunuz. Bizimse bu alanda teknik mevzuatımız yok. O nedenle başka türlü kontrol etmemiz mümkün değil. Dolayısıyla, teknik mevzuatlar devreye girdikçe muhakkak bu alanı düzeltmemiz gerekiyor. Ortak ticaret politikalarının detayına girmeyeceğim. Zor bir alan. Ama buradaki zorluğu komisyon da biliyor. Diğer ülkelerle anlaşma yapmak kolay bir konu değil. Tamamen çıkar üzerine işlem yapıyorsunuz. Dolayısıyla, burada çok büyük bir problemimiz olduğunu zannetmiyorum.

Çok daha önemli bir başka konu var. Rekabet politikaları. Devlet yardımları. Çözemediğimiz konulardan bir tanesi. Niye bu kadar önemli devlet yardımlarının izlenmesi ve denetlenmesi. 1-95 ortaklık konseyi kararının 44'ncü maddesine göre taraflar arasındaki damping uygulamalarının kaldırılabilmesi rekabet politikalarının uygulanmasına bağlı. Bu konudaki hukuki ve kurumsal düzenlemeleri tamamlamadığımız takdirde, damping uygulamaları karşılıklı olarak devam edecektir. Devlet yardımlarını izlemek ve denetlemek üzere bağımsız bir otorite oluşturmamız gerekiyor. 2000 yılından beri bunun çalışmaları yürütülüyor. Ama yine ülkemizdeki belirli nedenlerden dolayı sürekli kimin yapacağı tartışmaları yapıyor ve şu anda Devlet Planlama Teşkilatımız bunu yapmayı üstleniyor ama yanlış bir adrestir. Çünkü bunun bağımsız bir otorite olması lazım. Komisyonla konuştuğumuz zaman şu cevabı aldık bu konuda: Şimdi kurun, size müdahil olamayız. Müzakereler sırasında nasıl olsa değiştireceksiniz. Böyle mi yapmalıyız? Devamlı olayları yenilemelimiyiz, geriye mi dönmeliyiz? Dolayısıyla, hangi konuda olursa olsun çalışmalarımızın son derece disipline yürütülmesine ihtiyaç var. Geriye dönüşe imkan vermemeliyiz, çalışmalarımız ileriye yönelik olmalı. Şayet bu ilişkilerin belirli bir rayda gitmesini istiyorsak. Masaya oturup tartışmalıyız. Bunun için de gerekli imkanları yaratmalıyız. Kolay konular değil. Ama Türkiye bunları yerine getirecek tüm iradeye sahip. Dolayısıyla, herhangi bir tereddüdümüz yok. Masada bunlar çözülecektir inancındayız.

Çok teşekkür ederim.

Cem Duna: Teşekkür ederiz. Bir hususun altını çizmek istiyorum. Bütün bu değişiklikler, toplum olarak çektiğimiz bütün bu sancılar hergün gazetelerde okuduğumuz yazılar, makaleler, yorumlar ön yargılar refleksler bilimsel bilgiler vs. son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü unutmamamız gereken bir konu var. Türkiye AB'ne akşam ziyaretine gitmiyor. Misafirliğe gitmiyor. Tekrar evine dönmeyecek oraya gittiği zaman. Dolayısıyla, yaptığımız şeyler kalıcı, yaşam biçimimize oluşturan ve zihinsel yapımızın bundan sonraki parametrelerini belirleyici şeyler olacak. Yaptığımıza inanmamız lazım, geri dönüşü olmadığını bilmemiz lazım. Toplumumuzun genel çıkarlarıyla uyumlu olduğu inancıyla hareket etmemiz lazım. Bu bağlamda eğer biz konuları ne kadar şu masada teknik ve bilimsel boyutlarını indirebilirsek zannediyorum o kadar sağlıklı ve ileride bu da nereden çıktı demeyeceğimiz bir boyuta getirmiş oluruz. Bunu sadece bir gözlem olarak dile getirmek istedim.

Suallere geçiyorum.

.....: AB'nin kuruluş amaçlarından bir tanesi sadece malların serbest dolaşımı değil. Hizmetlerin de, kişilerin de serbest dolaşımı. Mallar şu anda serbest dolaşılıyor.....

Cem Duna: Ticari aktörler için hiç olmazsa bu konuda bir uyum getirilsin. Burada da kaçınılmaz olarak sübjektif olunuyor. Kimdir ticari aktör? Niye onun başka bir konumu vardır? Niye farklılaşması gerekiyor? deniyor. Burada bir ortak standart uygulanamayacağı için veya bulunamayacağı için de AB'nden bu konuda farklı bir muamele göremiyoruz. Maalesef, benim gördüğüm kadarıyla biz ne yaparsak yapalım, ne kadar bu konuda ilerleme sağlamaya çalışırsak çalışalım fazlaca bir şey olmayacak. Çünkü AB içinde de Schengen'i bir kenara bırakacak olursak, tek tip bir

uygulamanın olmadığını görüyoruz ve kişisel olarak da fazla iyimser olmadığını söylemek istiyorum bu konuda.

.....: Bir taraf malları satarken özgür dolaşabiliyor. Diğer taraf malını satarken özgür değil. Haksız rekabet değil mi? Kaldı ki dün da konu gündeme geldi. AB üyesi ülkelerin sözcüleri Türkiye-Kıbrıs arasındaki ilişkinin hukuki olmadığını, siyasi olduğunu söylüyorlar. Bir an için hukuki sorunları görmezden gelseler de siyasi olarak ticaret yapanların tarifini birlikte yapıp, buna hiç mi hakkımız yok. Yavuz Donat'ın yazdığı Almanya mahkemelerinin bir kararı var bildiğim kadarıyla. İşadamlarına vize uygulanmaması gerektiğine dair. Bu konu niçin hiç gündeme getirilmiyor?

Cem Duna: Sizin değinmiş olduğunuz ve Roma anlaşmasında ifade edilen serbest dolaşımdan kasıt vize bağlantılı bir durum değildir. O işgücünün serbest dolaşımıdır. Dolayısıyla, işadamlarına ayrı bir kategori olarak muamele edilebileceğini ben sanmıyorum.

Cenap Berker: Hidromek Ltd.Şti. yetkilisi. Sayın Saygılıoğlu'na bir sualım var. Yeni gümrük kanununda değişiklikler tasarısından bahsedildi. Hepimiz için çok önemli. Acaba bu taslağı internette görebilir miyiz?

İkincisi, Sayın Adem Şahin'e. Sektör komiteleri Sanayi Bakanlığı içerisinde kurulmasına önem veriyoruz dediler. Hakikaten çok önemli. Martek'in çok iyi çalışmalar yaptığını biliyoruz. Fakat bir de 6 ay kadar evvel kararı alınmış Maktek makina sektörü ile ilgili kurulun neden hala çalışmaya başlamadığını sormak istiyorum.

Nevzat Saygılıoğlu: Yeni gümrük kanunu ile ilgili çalışmalarımız bütün kurum ve kuruluşlara açık olarak sürdürüldü. Özellikle, bu anlamda biz ilgili kurumların, sektör kuruluşlarının görüşünü aldık ve o sıra kanunu bakanlar kuruluna sevk etmeden önce görüş aşamasında web sayfasına koyduk. Kanun sürekli web sayfasında kaldı. Başbakanlığın kanunlar kararlar genel müdürlüğünün koordinasyonunda iki seans toplantı oldu. Orada Dış Ticaret Müsteşarlığımızın, Odalar Birliği'nin bir iki kurumun bazı rezervleri vardı. Onlarla ilgili görüşmeler oldu. Özellikle, güvenlik birimlerinin ithalatla ilgili konularda talepleri olmuştu. O değişiklikler yapıldı. Ama o değişmiş haliyle internette var mı yok mu bilmiyorum. Toplantı sonrası ilk işim o olacak.

Adem Şahin: Makine teknik komitesinin oluşumu ve görevlerine dair tebliğ 30 Eylül 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş. Yani şu anda sizin bahsetmiş olduğunuz komite kurulmuş vaziyette. Ancak, uygulamada şöyle bir sıkıntıyla karşılaşılıyor. Komiteler oluşurken sektördeki örgütlenmiş dernekler, TOBB'un sektör altyapısına uygun bize verilen isimler, öne çıkmış ve ağırlığı olan sanayiciler belli bir denge içerisinde bir araya getiriliyor. Temsille ilgili bir sıkıntı varsa o sıkıntıyı ayrıca konuşmamız lazım. Ama böyle bir komite kurulmuş ve çalışmalarına devam ediyor.

Cenap Bey: Komite kurulmadı. Komitenin kararı çıktı fakat komite çalışmaya başlamadı. Biz komitenin içerisindeyiz. Fakat bu kurul daha ilk toplantısını bile yapmadı.

Adem Şahin: Bunu birlikte konuşalım, bir an önce çalışmaya başlasın.

Bayraktaroğlu: Mesleğim icabı ihracatçılarla görüşüyorum. Vergi iadesi konusunda yaşanan bir sıkıntı var. Elbette hayali ihracat yapanlar vardır. Bunu hep biliyoruz. Ancak hayali ihracat yapanların yüzünden vergi iadesini almakta zorlanan namuslu ihracatçılar da var. Acaba devlet ihracatçıların hepsini dürüst kabul edip de ahlaksızlık yapanları sonradan takip etse.

Nevzat Saygılıoğlu: Vergi iadelerindeki konu Maliye Bakanlığının konusu. Ama bu hayali lafına hayalet gibi bakıyoruz. Namuslularla hayalîciler varsa biz şunu yaptık. Aşağı yukarı 30.000 civarında ihracatçı var. Bu ihracatçıların profiline baktığımız zaman özellikle % 75'ini yaklaşık 2.000 dolayında ihracatçı sağlıyor. Geriye kalan daha azını gerçekleştiriyor. Gümrükçe onaylanmış bir tanımlama var. Bu tanımlamayı şimdi genişlettik. Üç kategoriye ayırdık. A grubu, B grubu, C grubu. Belli rakamın üzerinde ihracatı ithalatı ve veya ikisi bir arada olanlarla ilgili kolaylaştırmalar getirdik ve biz bu kolaylıkları diğer kurumlarla da paylaşmayı arzu ediyoruz. Dış Ticaret Müsteşarlığı ile paylaştık, EXIM Bank ile paylaşmak istiyoruz, Maliye Bakanlığı ile paylaşmak istiyoruz. Yani herkesin nezdinde muteber ya da onaylanmış ihracatçı ya da ithalatçı tarifi aynı olsun. Bir KOBİ tanımının 6 ayrı yerde farklı yapılması gibi olmasın. Biz bu anlamda bu konunun sonuna kadar arkasındayız. Eğer konsept gelirse ihracatın % 75'ini yapan büyükler otomatik olarak iadelerinde daha kolay muameleyle karşı karşıya kalacaktır.

Turhan Gündüz: İstanbul Gümrük Müşavirleri Derneği Yönetim Kurulu Üyesiyim. Sorum Sayın Asım Dinç'e. 14 Şubat'ta yayınlanan 2000'e 9 sayılı tebliğde oyuncaklar ve tıbbi cihazlarla ilgili C E uygulaması getirildi. Bu uygulamada özellikle tıbbi cihazlar konumu itibarıyla çok önem arzettiği için şu an yaşanan bir sıkıntı var. AB'nde serbest dolaşımda olmayan ülkelerden gelen tıbbi cihazlarla ilgili TSE'deki uygulamada teknik dosya istendiği tarafımıza iletilmektedir. Halbuki, tebliğe baktığımızda teknik dosyanın işaret varsa ve asgari güvenlik şartları konusunda da herhangi bir problem veyahut da bir şüphe arzetmiyorsa teknik belge istenmeden işlemin sonuçlanacağı görülmektedir. Bu konuda yetkililer Ankara'dan TSE'den bir yazı beklediklerini ifade etmişlerdir.

Asım Dinç: Bu direktifler Sağlık Bakanlığı'nın yetkisinde olan bir konuydu ve kendileri bizi yetkilendirdiler. Uygulama noktasını tesbit eden bakanlığımızdır. Fakat dün bakanlıkla yaptığımız görüşme neticesinde bakanlıktan bir olur aldık. Bu konuda gelen mamullerin piyasaya girişine müsaade edeceğiz, iki aylık bir sürede taahhütname alacağız ve iki aylık bir sürede de teknik dosyalarını bize intikal ettirmelerini isteyeceğiz. Ondan dolayı bu birikmeyi ortadan kaldıracğız. Dün görüştük ve tamamlandı.

Kemal Özbiçer: Maersk denizcilik şirketi yetkilisi. Sayın Saygılıoğlu'na bir sorum olacak. Demin bahsedilen ihracatçılar için yapılan segmentasyon çalışması ulaştırma sektörü için de düşünülmüyor mu?

Kemal Saygılıoğlu: Bu gümrükçe onaylanmış kişi konseptinin özellikle hizmet sektöründe lojistik nakliyeciler ve müşavirler için yaymayı genişletmeyi düşünüyoruz. Ama şu uygulamanın biraz sonuçlarını görelim.

Erkan Benli: SETBİR Genel Sekreteriyim. Sorum Sayın Damlacı'ya olacak. Tarım ürünleri taviz anlaşmaları yapılırken, genel müdürünüz dışında sanayicilerden veya ilgili sivil toplum örgütlerinden ilgilileri alıyor musunuz? Sürekli olarak bu listelerde süt tozu neden yer alıyor?

Cemalettin Damlacı: Biz müsteşarlık olarak bu çalışmaları yaparken sürekli olarak özel sektörle ve özel sektör temsilcileri olan kuruluşlarla temas halindeyiz ve yapmış olduğumuz bu çalışmalara mutlaka onları davet ediyoruz ve yapılan toplantılar sonucunda oluşturduğumuz listeleri de ayrıca görüşlerine açıyoruz. Ama bu listeler zaten geçici listeler. Bununla ilgili görüşleri bilahare iletebilirsiniz.

Yalçın Boz: Avrupa serbest bölge satış müdürüyüm. Sayın Yazıcı'ya birkaç sorum olacak. Birincisi, AB'nin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Çünkü şu andaki birlik üyeleri arasında çatışmalar özellikle anayasa oluşması sırasında birtakım çatışmalar yaşandı. İkincisi sorum, AB serbest bölgeler mevzuatı ile ilgili bir baskı politikası veya bir görüş bildirdi mi? Üçüncüsü, yerel seçimler öncesinde çıkan yeni bir yasa ile Türkiye'deki 36 ili kapsayan bir teşvik uygulaması paketi çıktı. Bu pakette de serbest bölgelerde sağlanan avantajlardan daha fazla teşvik ve avantajlar sunuldu. Bunu AB'nin bakış açısına değerlendirmenizi rica edeceğim. Sizce AB'ne uyumlu bir paket miydi? Bir de Sayın Saygılıoğlu'na ve Sayın Demirel'e bir sorum olacak. Halihazırda gümrük müdürlüğü ve gümrük muhafaza müdürlüğü serbest bölgede yapılan bütün işlemlerde denetleyici ve kontrolörlük görevlerini sürdürüyor. AB'ne tam üye olana kadar mevcut bir değişiklik yapılması öncesinde sizce Türkiye serbest bölgelerini kullanan ve AB ülkelerinden gelen yabancı sermayenin de fikrinin alınması gerekir mi?

Şükran Yazıcı: AB'nin geleceği üzerine konuşmak çok kolay bir olay değil. Siyasi anlamda geleceğini soruyorsanız gerçekten bilmiyorum. Ama ekonomik anlamda soruyorsanız hiçbir şey olmaz. Bu kadar büyük pazarın dağılması söz konusu değil. Çünkü tamamen bir çıkar olayıdır bu konu. Ama siyasi birliktelik sağlanabilir mi, ortak bir anayasa kabul edilebilir mi o biraz zor. 1950'lerde de denenmiş ama o zaman da başarılamamış bir olguydu. Bugünkü mantıkla ileri gidilebilir mi bilemiyorum, zaman gösterecek. Ama ben ticari birlikteliğin başına bir şey geleceği inancında değilim.

Cem Duna: Sayın Yazıcı'nın ekonomi konusunda söylediğini siyasi boyutta da söyleyebiliriz. Fransa'nın son genel seçimlerinde Pasqua'nın temsil ettiği ve AB'nden çıkılım görüşü Fransa'da % 15 oy aldı. Biz de % 15 oyla iktidara gelinir. Fransa, AB'nin tam anlamıyla kremasını almış bir ülke. Yani AB'nden daha fazla yararlanan ikinci bir ülke yoktur. Bu şunu gösterir. AB'nde bu tartışma her zaman olacaktır. İngiltere'nin üyeliği bugün dahi hem İngiltere içinde, hem de Avrupa'da tartışılmaktadır. Zannetmeyin ki, Türkiye'nin bu tam üyelik müzakerelerinin başlaması yolun sonu. Tersine. Türkiye'nin üyeliği bu saydığım ülkelerden çok daha fazla tartışma konusu olmaya devam edecektir. Bu AB'nin niteliği biraz. AB verilmiş bir yapı değil. Yani kabul edilmiş bir yapı değil. Örneğin, ABD dediğiniz zaman federal bir anayasadan söz ediyorsunuz. AB sürekli oluşum halinde olan bir yapıya sahip. Yani kendine bazı hedefler koyuyor. O hedeflere ulaşıyor, bunları içine sindiriyor. Ondan sonra yeni bir hedef koyuyor ve onlara doğru çalışmaya devam ediyor. Dolayısıyla, şu veya bu şekilde belki ekonomik alanda olduğu kadar başarılı değil. Çünkü şu esnada uluslar üstü egemenlik bir tek ekonomik alanda devri

tamamlanmıştır AB’nde. Siyasi birliktelikte çok daha zaman alacaktır. Ama hedef odur.

Şükran Yazıcı: Sayın Büyükelçimin de ifade ettiği gibi henüz oluşumunu tamamlamamış bir birlik. Dolayısıyla bundan sonra önümüze ne gelecek çok tartışılacak.

Serbest bölgelerle ilgili sorunuza gelince, son 3 ilerleme raporuna baktığımız zaman ciddi eleştiri alıyoruz karşı taraftan. Yabancı sermayenin yatırımlarının Türkiye’ye çekilebilmesi için hazırlanan raporlarda da benzer eleştiriler aldık. Ama burada her zamanki gibi son kararı Türk hükümeti verecektir. Ne zaman ve ne şekilde uyumlaştıracığı bir hükümet kararı olacaktır. Bürokratlar da bunu uygulayacaklardır.

Teşvik tedbirlerine gelince, şu anda devlet yardımlarında topluluk mevzuatını uyumlaştırmadık. 1 – 95 sayılı ortaklık konseyinde kabul edilmiş bazı istisnalar vardır. Dolayısıyla, Türkiye bunlardan faydalıyor. Ama topluluğun şu anda kendi içinde geçerli mevzuat açısından bir durum saptaması yapmadım. İstisnalar kapsamında uygulanabiliyor. Zaten en ufak bir çıkar çatışması olursa bunun tepkilerini hep beraber duyacağız demektir.

Nevzat Saygılıoğlu: Serbest bölgeler kullanıcılarıyla ilgili ve özellikle yabancıların görüşü alınabilir mi? Biliyorsunuz, bir vergi kanun değişikliğiyle serbest bölgelerle ilgili düzenleme getirildi. Bir de 36 ile ilgili bir teşvik kanunu getirildi. 4325 sayılı 1998’de ben gelirler genel müdürü iken hazırlığında olduğum bir kanundu ve 21 vilayeti içeren bir konuydu. Şimdi kapsam 36 ile çıktı. Çankırı’da, Düzce’de, Kırşehir’de arsa kalmadı. Yatırımcılar oraları kapattılar. Ama Erzurum, Kars, Ağrı, Mardin, Diyarbakır gibi yerler bu işten oldukça zararlı çıkacak.

Bizimle ilgili serbest bölge konusunda biz 4458 sayılı kanunla 3218 sayılı serbest bölge kanunlarının çeliştiğini biliyoruz. Bunun sıkıntı yarattığını da biliyoruz. Son yıllarda gümrük olarak biraz daha sessiz kalmayı arzu ettik. Sayın Bakan’ın talimatı doğrultusunda biz gümrük ve dış ticaret olarak bir arada tek otorite olabilir miyiz? Yani Avrupa serbest bölgesinde gümrük müdürlüğü, gümrük muhafaza müdürlüğü, serbest bölge müdürlüğü 3 ayrı kamu otoritesi yerine tek bir kamu otoritesi olabilir mi? Kişisel olarak ve bütün inancımla söyleyeyim. Olur. Buradaki sorun barkod sistemlerinden çıkıp, tek bir otoriteyle iki başlılığın yarattığı birtakım damgalamalardan böylece kurtulmuş oluruz.

Mehmet Demirel: Serbest bölgeyle ilgili olarak ciddi bir baskı var. Bu baskıyı görmezlikten gelerek bir yere ulaşamıyoruz. Sonunda da siyasi olarak bazı kararlar da alınabiliyor. Biz bu nedenle öne geçmek istedik. 9 Mart’ta Ankara’da bir toplantı düzenledik. Serbest bölgeler koordinasyon toplantısı. Bu toplantının ana konusu 5084 sayılı yasanın getirmiş olduğu yükümlülüklerin uygulamasının nasıl olacağını tartışmak. İkinci konumuz da, tek otoriteye dönmek. Çünkü bizim serbest bölge anlayışımızla AB’nin anlayışı arasında kesin bir fark var. Şu anda uygulanmak istenen veya düşünce olarak ortada dolaşan serbest bölge fikri de tamamen farklı. Yani bunda bile bir konsensuse ulaşmamış durumdayız. Uzak Doğu’daki serbest bölge modelinde iç pazara satış yasaktır. Bizde öyle bir kısıtlama yoktur. AB’nde ise, tamamen farklı bir uygulama var. Bunların hepsini aşabilmek için toplantıyı organize ettik. Herkese açık bir toplantı. Orada çözüme doğru gitmeye çalışacağız.

Tülin Murathanoğlu: ECA grubundanım. Benim sorum Çinle ilgili. Çin'in Türkiye'ye yaptığı ithalatın hacmini biliyoruz. Sayın Asım Bey de konuşmasında AB'nden de Türkiye'ye Çin üzerinden bir trafik olduğundan bahsetti. Bizim Çinle ilgili bir politikamız var mı? Özellikle ithalat ve dumpingli ve haksız uygulamalı ithalatla ilgili. Bu konu Amerika'yı bile rahatsız ediyor. İkincisi de, AB'nin almış olduğu bu ülkeyle ilgili ithalat ve ihracatlarla ilgili almış olduğu tedbirlere bizim uyumumuz ne kadar, nasıl bir prosedür izleyeceğiz?

.....: Bu konu dünyanın gündeminde bir konu. TÜSİAD da gündemine aldı ve bir komite oluşturdu. Çinle ticaretimizi ciddi şekilde masaya yatırma ihtiyacını duyduk. Geline nokta da aslında Çin, Amerika tarafından ciddi şekilde destekleniyor. Çok güzel kağıt satıyor Çin'e. Dolayısıyla, no name ürünlerle bir şekilde onlara lisanslar ve kullanıma hazır ürünler verip, daha sonra da bu ürünlerden iyi elde edilen gelirleri kağıt olarak bir şekilde Çin'e geri veriyor. Böyle bir ticarete belki AB ve daha birçok ülkeler rahatsız. Ama AB'de net bir oluşum yok. Önümüzdeki zamanlarda tekstil ticaretindeki serbestlikle ilgili 2005 konusu bile tartışılır hale gelmeye başladığına göre hızlı bir değişim var bütün dünyada. Biz ne konumdayız Türkiye olarak. Vasıflı ürün imal eder duruma gelmiş Türkiye. Bu vasıflı üründe gerçekten alt tamamlayıcı konumunda mı değerlendirilmeli Çin, yoksa bizi ciddi tehdit eden rekabet içinde olan konumda mı değerlendirilmeli. Tekstil açısından durum böyle. Bunun yanı sıra pek çok ürünle ilgili de değerlendirmeler yapılmakta. Özellikle, elektronikte söyleyecek bir şey yok. Rakipsiz bir konuma gelmiş durumda. Birçok komponentlerde Avrupa'da bile Çin orijinli ürünler kullanılıyor. İzliyoruz.

Cem Duna: Teşekkür ederiz.